

ÉLETTÜNK

XXI. évf. 10. szám (21. Jahrg. Nr. 10)

Az európai magyar katolikusok lapja

1989 október

FARKASFALVY DÉNES O Cist. apát (Texas):

A Magyarok Nagyasszonya*

VALLASOS HIT ÉS NEMZETI ÖNTUDAT

Amikor néhány évtizeddel ezelőtt Názáretben a „nemzetek bazilikáját” felépítették, minden olyan nemzetnek, amely a maga sajátos Mária-tiszteletének Názáretben emlékművet akart állítani, lehetőség adtak, hogy olt saját „Máriájának” egy mellékoltárt építsen. Az ötlet nyilván sikeres volt; így jött létre a világ egyik legkülönösebb temploma: a hajó mindkét oldalán minden fülkében csak Mária-oltárok találhatók. A sok oltár meggyőzően tanúsítja, hogy lényegében minden katolikus múltú nép számára Mária nemcsak Istenanya, nemcsak az Egyház anyja, de a nemzet jeles, sőt valamilyen értelemben különleges pártfogója is. A názáreti bazilika „giccses” jellegét sokan kifogásolták. Engem inkább az kezdett foglalkoztatni, hogy — a jelek szerint — minden nemzet, amikor a Mária-tiszteletet a nemzeti érzéssel összekapcsolja, azt látszik bizonygatni magának és a világnak, hogy Máriát sikerült valamiképpen kisajátítania s a maga nemzeti felvirágzásának (a mi esetünkben inkább a „túlélésnek”, azaz a nemzeti fennmaradásnak) programjába belekapcsolnia. Szóval, hogy Mária egyszerűen mint a különféle nemzetek öntudatának, sőt nemzeti különállásának megtestesítője, nem pedig mint az egyetemességnek — a „katolikumnak” — jelképe áll elénk. Mintha valami félreértés történt volna a Magnifikat szövege körül: nem azt akarjuk elérni, hogy őt „minden nemzet”, hanem inkább azt, hogy „minden nemzet” boldognak hirdesse, sőt ezen erőfeszítések során féltő, hogy egy-egy nemzet nem is őt, a Boldogságos Szület, hanem önmagát akarja boldognak hirdetni. Nem Mária kiválasztottságát, hanem saját „választott nép” mivoltát akarja bizonygatni avval, hogy különleges értelemben máriás népek, Mária védencének vagy kegyeltjének jelenti ki magát. Meg talán ez is felöltött bennem: ha protestáns magyar lennék, bizonyára húzódoznék attól, hogy magyarságomat a Mária-tisztelet mércéjéhez kapcsoljam. De katolikusként sem ésszerű elvárni, hogy a protestáns magyarok milliói a „Regnum Marianum” jelszava alatt osztozzanak nemzeti érzésükben, mint ahogy kálvinista barátinktól ugyancsak zokon vesszük, ha a saját helvét-holland hitvallásukat „magyar vallásként” emlegetik.

Ünneprontók-e a fenti sorok? Azok lennének, ha itt megrekednénk s a probléma megjelölésén nem lépnénk túl. A probléma ugyanis kettős: egyrészt a „magunk Mária-tisztelete” nem jelenti-e a Mária-tisztelet felaprózását, a nacionalista önzés számára való kihasználását,

másrészt hogyan iktatható be a Mária-tisztelet szerves részként egy olyan nemzet öntudatába, amelynek jelentős része — évszázados hagyomány alapján — egy, a Mária-tisztelettől elidegenedett felekezeten vallja magát kereszténynek? Mindkét kérdésre válaszolni szeretnék.

MAGYAROK NAGYASSZONYA
(Prokop Péter festménye)

Az első kérdés megválaszolása könynyebb, vagy legalábbis kézenfekvőbb. Ha Mária csak „jelkép” vagy „jelszó” lenne, ha a Mária-tisztelet csak zászlólobogtatásból állna, akkor valóban visszatetsző, sőt káros az egyetlen Máriából többszáz jelszót vagy lobogót fabrikálni. Mária azonban személy, egyetlen személy, s ami a legfontosabb, édesanya. „Anya csak egy van” — helyesen mondjuk a legkülönbözőbb összefüggésekben. Az igazság mégis az, hogy egy tízgyermekes családban is minden gyermek úgy érzi, hogy az az édesanya, aki mind a tíznek anyja, különös és kizárólagos módon az övé, az ő anyja, mivel minden gyermeke a maga egyedi és személyes mivoltában, létének egyedülálló, mással el nem cserélhető, be nem helyettesíthető értelmében érzi magát az édesanyja gyermekének. Aki igazi anyja, az szeretetét a gyermekek között nem osztja meg, hanem ellenkezőleg: ezt a szeretetet a gyerekek sokasága inkább megtöbbszörözi. Az történik, hogy gyermekek sokféle személyisége a szeretetet gazdagítja és sokrétű mivoltában kinyilatkoztatja: úgy vagyunk vele, mint a fénysugárral, amely a szivárvány színeire szétbontva nem fakul el, hanem ellenkezőleg, gazdag szépségét kinyilvánítja. Ilyen szemszögből nézve, a mi magyar Mária-tiszteletünk nem a közös anya kisajátítását, nem a mi magyar keresztény és katolikus vol-

tunk mitikus eltorzítását jelenti, hanem csak azt fejezi ki, hogy az Egyház közös édesanyját magyar sorsélményünk, magyar nemzeti öntudatunk közegében éljük meg, és éljük meg ma is. Ezért találjuk meg Máriában sajátos nemzeti életünk és fennmaradásunk védőasszonyát.

A mítosz nem azonos a legendával. A mítosz a történelmet eltorzítja vagy még gyakrabban eltörli és hazugsággal helyettesíti; a legenda ezzel szemben a történelmet magyarázza, kibontja, kifejti. Szent István sokszor megörökített alakja, kezében a szentkoronával, ahogy Mária előtt térdepel s a koronát neki ajánlja, nem mítosz, hanem legenda, legszentebb legendáink egyike. A történelmi háttér ismert. Szent István Székesfehérvárott templomot építtetett magának és a magyarságnak a mennyekbe felvett Istenanya tiszteletére, akinek a magyar nép ősi szóval a „Nagyboldogasszony” nevet adta. Ide akarta magát és leszármazottait eltemettetni.

De alighogy a király testét a fehérvári bazilikában a máig is megőrzött fehér márvány koporsóba helyezték, a magyar pogányságnak csak parázssá lelohasztott tüze ismét lángra kapott. Püspököket és papokat gyilkoltak, s miközben István király két unokaöccse gyalázatos körülmények között marakodott a trónért, a megvakított Vászoly száműzött fia Lengyelországból hazaindultak, hogy elfoglalják a trónt. Ebben a helyzetben igazán nem tűnt remélhetőnek, hogy a Nagyboldogasszony fehérvári temploma — amely akkor még befejezetlenül meresztette tornyait az ég felé — valaha is az lesz, aminek István király szánta: örökösöknek temetkezési egyháza, az általa hátrahagyott királyi korona őrzőhelye és a koronázási ünnepek színtere. István király művének végső sikere, és a Nagyboldogasszony-templom nemzeti szentéllé avatása igazában csak 1083-ban történt meg, amikor István és fia, Imre szenttéavatásával a fehérvári bazilika István művének — most már marandónak felismert művének — jelképévé, nemzeti kereszténységünk szent helyévé és zarándoktemplomává vált. Azt hiszem nem járunk messze az igazságtól, ha azt mondjuk: ezt a történelmi eseménylancot foglalja össze, dramatizálja, magyarázza és magasztosítja fel a korona felajánlásának legendája: a haldokló király csonkán maradt templomának ünnepén valóban úgy indult a halálba, mint aki árván maradt nemzetét csak a Boldogasszonyra bízhatta, koronáját megfelelő örökös híján a mennyekben felvett és megkoronázott Asszonynak ajánlhatta: annak, akinek pártfogása alatt dinasztiát akart alapítani.

Amit ez a legenda megtestesít és egybefoglal, mélyen beivódott nemzeti öntudatunkba. Erre utalunk, amikor a megdicsőült Szentszűzet „Boldogasszony (Folytatás a 2. oldalon)

Vasárnapi gondolatok

AZ ÉVKÖZI 28. VASÁRNAPRA
(október 15)

Jézus a leprásokra tekintett és így szólt: „Menjete, mutassátok meg magatokat a papoknak.” (Lk 17,14)

Jézus nem fordul el a szükségben levőktől, a szenvedőktől, hanem hozzájuk fordul és rájuk tekint. Nem tesz úgy, mintha fontosabb dolga lenne és nem venné észre őket. Istennek nincs más dolga, sem fontosabb, mint ránk tekinteni, s irgalmában segíteni rajtunk.

Akkoriban a papok voltak az „egészségügyi szervek” is egyben. Ha ők megállapították: ez a leprás meggyógyult — visszatérhetett számkivetettségéből családjához, az életbe és a társadalomba. Láthatjuk mennyire figyelembe veszi Jézus országának, népének előírásait és mennyire betartja azokat. Szava elég lenne a gyógyuláshoz, mégis súlyt helyez a „bivatalos” megállapításra — emberek által.

A csodálatos gyógyulás a papokat is gondolkodásra indíthatta Jézus személyét és hatalmát illetően. Ki tudja, felhasználták-e ezt a kegyelmet?

AZ ÉVKÖZI 29. VASÁRNAPRA
(október 22)

Jézus példabeszédet mondott: „... (az imádságba) ... nem szabad belefáradnunk” (Lk 18,1)

Mindenbe bele lehet fáradni — az imádságba is. De nem szabad. Jézus buzdít bennünket: maradjunk állhatatosak, minden nehézségen keresztül. Maradjunk buzgó, imádságos lelkek, akkor is, ha „nincs kedvünk” hozzá. A buzgóság nem hangulat, hanem akarat és elhatározás kérdése.

Egyik nehézségünk: nem kapunk azonnal választ, amint azt egymásközi beszélgetés során megszoktuk. Ez a tény egyben próbatétel is bitünk buzgóságának, mélységének bizonyítására.

Egyetlen lehetőségünk: ki kell várunk Isten választát. Másik nehézség: über lélekkel észre kell vennünk Isten választát akkor is, ha mást és máshogy kapjuk, mint vártuk.

Nem könnyű sokszor Isten választát elfogadnunk: előfordul, hogy annyira „másmilyen”, mint amit vártunk. Csak később — nem ritkán évek múlva — derül ki: mennyire javunkra szolgált. Isten tudja, mire van szükségünk, ha az a napi szükségletnek nem is felel meg mindig. Ő jobb számító, mint komputereink, sőt saját belátásunk.

AZ ÉVKÖZI 30. VASÁRNAPRA
(október 29)

„Két ember ment föl egyszer a (Jeruzsálemi) templomba, hogy imádkozzék: egy farizeus és egy vámos.” (Lk 18,10)

(Folytatás a 2. oldalon)

* Magyarország fennállásának ezredik évfordulóján, 1896-ban, XIII. Leó pápa a „Magyarok Nagyasszonya” (Magna Domina Hungarorum) tiszteletére külön ünnepet (október 8) engedélyezett.

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

Kétfajta hazaszeretet

A magyarság identitásáról írt cikkemmel kapcsolatban több levelet kaptam az Életünk olvasóitól. Voltak, akik úgy találják, hogy szükségtelenül dramatizálom a külföldi magyarok helyzetét. Mások meg úgy érzik: elfilozofálgatok olyan dolgokon, amelyeken csak sírni lehet. Az egyik olvasó arról panaszkodik, hogy ő is vallja ugyan a két hazához való tartozandóságot, de sajnálattal tapasztalja, hogy az új hazáját nem tudja szeretni. Ismét egy másik, egy fiatal ember, nem érti, miért akarom tőle elvárni, hogy szülei hazáját, — melyet nem ismer — saját hazájának tekintse.

Mindez mutatja, hogy a két hazához való tartozandóság korántsem oly egyszerű feladat, mint ahogy azt egyesek gondolják. Minden, ami az ember érzelmi világát érinti, bonyolult lelki reakciókat vált ki belőle. Már pedig a haza, akárcsak a család realitása, érzelmeinkhez, szívünkhöz is szól. Főképpen nálunk magyaroknál és általában olyan népeknél, melyek történelmük folyamán sokat szenvedtek, melyek üldöztetéseknek, megszállásoknak, elnyomatásnak voltak sokszor kitéve, a haza iránti hűséget erős érzelmi momentumok jellemzik. Petőfi hazafias költeményeit olvasva, gyönyörködve tapasztaljuk hazaszeretetének páratlanul gazdag érzelmi skáláját és lehetetlen nekünk — ha magyarok vagyunk —, magunkévá nem tenni ezeket az érzelmeket. Mindszenty hercegprímásunk a magyar történelmet olvasva arra a megállapításra jutott, hogy egyetlen nép sem szenvedett érdemtelenül annyit, mint a magyar. Erről könyvet is készült írni.

VASÁRNAPI GONDOLATOK

(Folytatás az első oldalról)

Két ember jellemzi az Istent keresők csoportjait, egyik az elbizakodottan vallásosoké, másik az alázatos bűnösök csoportja. Rajtuk kívül léteznek más csoportok is — például az elbizakodott bűnösöké — de erről most nem szól Jézus. Az Isten keresése önmagában nem jelenti Isten megtalálását, a kérdés az: hogyan keressük Istent. Hozzá az alázatosság „keskeny kapuján” keresztül vezet az út. Akkor is, ha bántja büszkeségünket, hogy meg kell hajolnunk.

Az elbizakodottan vallásosok megvannak győződve arról, hogy a mennyországba szóló belépőjegyük zsebükből és egyszer s mindenkorra biztosítva van. Ekkora tévedés csak elbizakodott embernél lehetséges. Nálunk nem, ugye?

Elbizakodott vallásosságában az ember Isten előtt fölszámolja „érdemeit”. Halvány fogalma sincs arról, mennyit érnek ezek valóban Isten előtt. Viszont jogot formál a bűnösök megvetésére, elítélésére, kizárására. Érzésében Istent megillető jogokat, „gyakorol” — érzésében (majdnem) Isten helyén ül.

A bűnös csupán ennyit mond: „Uram irgalmazz nekem bűnösnek”. A többi Istenre bízva. Ez elég.

MINDENSZENTEK ÜNNEPÉRE (november 1)

„Boldogok a szomorkodók, mert megvigasztalják őket.” (Mt 5,4)

Földünkön, életünkben sok ok adódik szomorúságra. Fojtogató szükség-helyzetben, lelket maró aggodalomban

Az ember nem pusztán csak értelmi lény, az érzelmei is hozzátartoznak lényegéhez. Nem szégyen, ha édesanyánkra gondolva elrészélyülünk, nem szégyen hazánk sorsát megsiratnunk. Aquinói Szent Tamás szerint az ember eszményképét nem az érzéketlenségben szabad látnunk. Az érzéketlenség hiányt jelent. Nem az a tökéletes ember, akinek nincsenek érzelmei, hanem aki gazdag érzelmi világán értelmével és akaratával uralkodni tud. Persze az értelem, az akarat és érzelem nem egyformán jut mindenkiben érvényre. Vannak inkább intellektuális beállítottságú emberek, vannak akaratemberek és vannak olyanok is, akik erősebben érzelmeik hatása alatt állnak. A magyarban általában az érzelmi világnak is nagy szerepe van, különben nem keletkezett volna a mondás: sírva vígad a magyar. A magyart ennek megfelelően hatalmas érzelmi fellángolások fűtik és nagy tettek serkentik. Az 56-os szabadságharcunk is csak így keletkezhetett. De a magyar néha ki van téve erős lehangoltságnak, depresszióknak is. Ezért a hazaszeretetébe mindezek az érzelmi tényezők is belevegyülnek. Minél több szál fűzi az embert a hazájához: szülők, gyermekkor, nyelv, kultúra, a haza földje sajátos klímájával és egyéb adottságaival — hazaszeretete is annál gazdagabb lesz érzelmeiben. Idetartozik az azonos etnikai eredet is, bár ennek inkább alárendelt szerepe van, sokkal fontosabb a közös nyelv, kultúra, nevelés. Egy Petőfi, Prohászka, Mindszenty magyarságát senkisé nem hatja kétségbe, noha etnikailag nem

nem rajzolódik mosoly arcunkra — legfeljebb a gyötrelme vései ráncait kitarthatóan. Szomorúak vagyunk. Ilyenkor közel van hozzánk Isten — bármennyire távollevőnek is érezzük magunktól. Reménységünk mind erősebbre fonásával kell Istenbe kapaszkodnunk — önsajnálattal és kétségbeesés helyett.

Jézus egyrészt saját szavaival biztossítja a szomorkodókat: Isten küld vigasztalást. Ha a szomorúság ideje lejárt, már itt a földön. Kegyelme, minden szomorúságot képes felülmúlni — ha kívárvuk.

Az emberek — gonoszságukban — meghosszabbíthatják a szomorúság idejét. Isten az elszentvedett szomorúságokért legkésőbb a mennyben nyújt örömteli vigasztalást. Abol emberek már nem okozhatnak bajt. Isten úr a szomorúságon is.

AZ ÉVKÖZI 31. VASÁRNAPRA (november 5)

„Élt ott egy Zakeus nevű gazdag ember, a vámosok vezetője, aki nagyon szerette volna látni és megismerni Jézust”. (Lk 19,2)

Származása, ügyessége és szerencsés helyzete Zakeust kiemelte a szegények sorából. Bár gyűlölték, mint vámost és bűnöst, állása miatt tiszteletben kellett tartaniok — különben ráfizethettek a következő vámfizetésnél. Zakeus rendkívül jól érezte magát ebben a helyzetben, lelkiismeretfurdalás nélkül gazdagodott mások kárára. Ebből a helyzetből kiborítja őt Jézus látogatásának híre. Élete fordulópontjához érkezett...

Miért nem lép fel bennünk ez a halhatatlanul erős vágy, barátságra lépni Jézussal?
Fejős Ottó

magyarok, vagy legalább is nem tisztá magyarok voltak.

Hazaszeretetünkbe tehát sok érzelmi tényező is belevegyül, legalább ha eredeti hazánkról van szó. A második hazaszeretete már inkább érzelmi és akaratbeli megfontolásból eredő szeretet lesz. De szeretet ez még egyáltalán? — kérdezhetné valaki. Igen, szeretet, ha őszinte meggyőződés akarat-elhatározásból ered. Mit is jelent szeretni? Szeretni annyi mint másnak jót akarni és ennek következtében vele jót is tenni. Az akaratbeli szeretetet általában érzellem is kíséri, de nélküle is meglehet. Vegyünk egy példát a családi életből. A fiatal házások szeretete erősen érzelmi jellegű, inkább szerelem mint szeretet. Idővel aztán a megszokottság, a családi gondok, egymás hibáinak mélyebb ismerete következtében a szeretet érzelme kissé elhalványul, alábbhagy. Ideig-óráig mintha teljesen kihülne. De ha a szeretet krízisét kölcsönös megértéssel, nagyvonalú jóindulattal áthidalják, egy másikfajta lelkibb szeretet, a kölcsönös megbecsülés, értékelés, jóakarattal szeretete fejlődik ki bennük, mely maradandóbb, érzelmeiktől függetlenebb, mely egyben nagyobb és állandóbb áldozatvállalásra képesíti őket. Az emberi szeretetet általában érzelem is kíséri, lé-

MAGYAROK NAGYASSZONYA

(Folytatás az első oldalról)

anyánk"-nak nevezzük. A fehérvári bazilikát a magyar sors legkegyetlenebb csapásai földig lerombolták: azt, ami ma a helyén áll, a fehérváriak jól kiválasztott szóval „Romkertnek” nevezik, a bazilika alapfalai mellett és dirib-darab faragott kövei között, csak Szent István koporsója áll szinte érintetlen szépségben. Mire azonban a bazilika összeomlott, addigra a nemzet lelkének részévé vált mindaz, amit ez az épület jelképezett: a magyarság akorra már megtanulta, hogy a Boldogasszony képét zászlójára varrja, szerte az országban a búcsújáróhelyeken tisztelje, művészetébe, zenéjébe, költészetébe és népi hagyományba sajátos szeretetével belevegye.

Itt érkezünk el ahhoz a meglátáshoz, amely a protestáns magyarság számára is a Regnum Marianum eszményét elfogadható módon — az értelmetlen felekezeti viták felélesztése nélkül — meg tudja fogalmazni. Ahogy a szentkoronát, vagy István király ereklyeként őrzött jobbát, úgy ezt az ősi magyar Boldogasszony-élményt sem lehet a magyar nemzeti múlt kincsei közül kiiktatni. Ennek értékeléséhez nem szükséges a mennybe felvitt Istenanya dogmáját a katolikus tanítás szerint elfogadni, nem kell Mária ünnepeken misére menni, de még az Üdvözlégyet sem kell imádkozni — bár annak biblia-idézetekből szőtt első felét nem ártana ökümenikus módon közös kincsként kezelni. Elég arra rádöbennünk, hogy az államalapító király és az azt követő — Mohácsot és az egyházszakadást megelőző — öt évszázad a Boldogasszonyhoz kötődve döntött Krisztus mellett, a Nagyboldogasszony templomában koronázta királyait, a „szent királyok” sírjánál tetette le királyaival a koronázási esküt, itt helyezte örök nyugalomra nemcsak az Árpád-ház számtalan sarját, de Nagy Lajost és Mátyás királyt is. A Boldogasszony elfogadta a koronát. A Nagyboldogasszony ünnepe haldokló és imádkozó szent király kívánsága meghallgatást talált: István

nyege mégsem az érzelemben van. Ha a másik ember értékeit felismerem, becsülöm, ha hibáit is látom, de azért jót akarok neki, ha túteszem magamat önző érdekeimen, és vele jót teszek, akkor valóban szeretem, bármi is a pillanatnyi érzelmi hangoltságom.

Nos, a régi hazát mi magyarok általában nemcsak a jóindulat szeretetével szeretjük, hanem érzelmeileg is ragaszkodunk hozzá. Az új hazánkat kezdetben inkább csak az értékelés, jóindulat, a kötelességteljesítés tevéleges szeretetével szeretjük, de ez nem von le semmit sem értékéből. Látjuk új hazánk lakóinak erényeit, észrevesszük hibáikat is, de sorsunk ebbe az országba vetett minket, ők befogadtak, kenyeret, állást, védelmet adtak, kötelességünknek tartjuk, hogy érdeküket védjük, jólétüket előmozdítsuk és így egyben saját jövőnket is biztosítsuk. Idővel aztán érzelmi momentumok is kapcsolódnak új hazánk szeretetéhez. A már külföldön született magyaroknál a szeretet esetleg ellenkező irányban fejlődik. Kezdetben inkább csak értékelik, becsülik szülei hazáját, de ha aztán közelebbről megismerik, főképpen, ha a régi hazában önmaguk eredetére ismernek, értékelésük szeretetét idővel majd kiegészíti az érzelem szeretete is. A két haza szeretete nem megvalósíthatatlan elmélet, hanem, — ha úgy akarjuk — valóság, melyért azonban, mint minden értékes dologért, áldozatot is kell hoznunk.

öröksége megmaradt magyarnak és kereszténynek.

Ez a végkövetkeztetés nemzetünk mai sorsdöntő és drámai helyzetében újra fontossá vált: továbbra is e kettős túlélés szétválaszthatatlan: egyszerre kell megmaradnunk kereszténynek és magyarnak. Külön-külön egyik sem lehetséges. Az elmúlt négy évtizedben ugyanis egyszerre vetkőztünk ki mindkét örökségünkben. A proletárnemzetköziség és az ateizmus dogmái közösen próbálták felemészteni mindazt, ami két világégés után népünk lelkében még épségben megmaradt. A magyarságnak ma — még a betevő falatnál is jobban — eszményekre van szüksége. Az elmúlt négy évtized a magyar lélekből csak két dolgot nem tudott teljesen kiölni: a kereszténységet és a nemzeti önludatot. A kettő nem azonos, de egymás nélkül egyik sem lesz képes megmenteni a magyarságot. A kereszténység megóv a nacionalista rémálmoktól, a nemzeti érzés pedig képes lesz a vallás erkölcsi erejét a nemzetépítés szolgálatába állítani. A Magyarok Nagyasszonyát ma a legkevésbé sem szabad szűk felekezeti távlatokban ünnepeini. Az annyit hangoztatott „túlélés” (ez az új szó Magyarországon is divatosá vált: a „survival” és „überleben” tükörszava) csak akkor lehetséges, ha hitünk és hazaszeretetünk, tehát kereszténységünk és magyarságunk egymást táplálja, élesztgeti, bátorítja. A tetszhalott nemzet csak így tud talpra állni.

BESZÉDES SZÁMOK

A katolikusok száma a skandináv országokban: Norvégia 4,2 millió lakosának 0,55 %-a, kb. 2000 a katolikus; Finnország közel 5 milliónyi népességének 0,08 %-a, vagyis 4200 személy -; Izland szigetén a lakosság 0,91 %-a, mintegy 2000 -; Dánia népességének 0,55 %-a, azaz kb. 30 ezer -; Svédország lakosságának 1,6 %-a, tehát 130 ezer a katolikus hívők száma. Fontos tudni, hogy az említett országokban a protestantizmus államvallás, de a vallásukat gyakorlók száma alig néhány százalék között mozog.

Változások Kelet-Európában

A KIRCHE IN NOT 39. NEMZETKÖZI KONGRESSZUSA

A Közép- és Kelet-Európában az utóbbi időben végbement, nem egy esetben lélekzelellátó változások kihatásai a vallásszabadság és általában az Egyház helyzeteire, foglalkoztatták az augusztus 31-e és szeptember 3-a közt immár 39-szer megrendezett KIRCHE IN NOT nemzetközi kongresszusát. A témát: „Keresztények Keleten — reménykedés Európában?” — ugyan még kérdőjellel látták el, ugyanakkor pozitív jeleként annak, hogy ez a reménység nem alaptalan. Ennek fogható megnyilvánulása volt az a tény, hogy a referensek kétharmad része az érdekelt országokból közvetlenül érkezett a Frankfurt közelében fekvő Königsteinben rendezett találkozóra. Köztük volt a magyar Püspökkari Konferencia új titkára, Várszegi Asztrik esztergomi segédpüspök is.

A kongresszus bevezető előadását Paul Roth, müncheni főiskolai tanár tartotta, azt vizsgálva, mennyire lehet megbízni a Kelet-Európában beállott változásokban? A Szovjetunió az elmúlt évtizedekben követett egyházpolitikáját vizsgálva, az előadó megállapította, érthető azok óvatossága, sőt bizalmatlansága, akik — ellentétben a nyugat-európai publikum osztatlan lelkesedésével — még nincsenek meggyőződve a peresztrojka végleges sikeréről. „Az ellenfél fogalma nem helyettesíthető be minden további nélkül a barátával” — mondta az előadó. Az előlegezett bizalmat az információ szabad áramlásának, az emberi kapcsolatok kiépítésének, az emberi jogok tiszteletbentartásának kell követnie. Nem fér hozzá kétség: a Szovjetunióra fontos szerep vár a közös európai házban, de hogy ezt átvehesse, további intézkedésekre van szükség a vallási élet teljes felszabadítása és a pluralista demokrácia bevezetése irányában.

A kongresszus a továbbiakban, országról országra menve, felmérte az utóbbi időben kialakult politikai változások kihatását a vallási életre. A jugoszláviai helyzetről Alois Sustar, ljubjanai érsek számolt be, rámutatva, hogy hazájában máris erősek a kapcsolatok Európa felé, és különösen éppen az Egyház az, amely ezeket ápolja. Európa azonban negatív hatásokat is jelent a vallási élet számára. Ez nemcsak Jugoszláviában, hanem a többi, az utóbbi időben Európa felé megnyíló országban is érezhető: az erkölcsi szabadság, a vallásos értékek mellőzése Lengyelországban és Magyarországon is érezteti hatását.

A Vatikán lapja a 25 ÉVES MEGEGYEZÉSRŐL ÉS A MAI BÍZTATÓ JELEKRŐL

A Vatikán napilapja, az „Osservatore Romano” szeptember 15-i száma megemlékezik a Szentszék és a Magyar Népköztársaság kormánya által 25 évvel ezelőtt, 1964. szeptember 15-én aláírt részleges megegyezésről. Utal a püspöki székek betöltése kapcsán folytatott időközi tárgyalásokra, a „kis lépések” által elért engedményekre és megemlíti a magyar kormány szándékát a teljes diplomáciai kapcsolatok újra felvételére a Szentszékkel. Végül szól a lap a magyarországi egyházi élet növekvő szabadságáról, így a szerzetesrendek újraengedélyezéséről, az egyházi szeretetszolgálat új lehetőségeiről és a készülő vallásügyi törvényről, amelyek fényében a katolikus egyház bizalommal nézhet a jövőbe.

A lengyel helyzetet Stanislaw Dzida, krakkói egyetemi tanár ismertette „Mit vár a katolikus Lengyelország Európától?” címmel. A válasz: több türelmet és kevesebb türelmet. Több türelmet a lengyel élet, főként a vallásos élet sajátágaival szemben, amely a lengyel nép történelmi öröksége. Viszont kevesebb türelmet, azokkal szemben, akik Európában szisztematikusan bomlasztják az erkölcsi és vallási értékeket, amelyek Európa létalapját képezik. A politikának az erkölcstől való szétválasztását a lengyelek tarthatatlannak minősítik.

A magyarországi helyzetről Várszegi Asztrik püspök számolt be, „Mit jelent Magyarország számára a kereszténység?” címmel. Rövid történelmi átte-

ÉNEK

A MAGYAROK NAGYASSZONYÁHOZ

1755. (Részlet.)

Édes anyja, Nagyasszonya
Igaz magyar fiaknak,
Patrónája, pártfogója
Régi magyar hazánknak!
Tehozzád járulunk, sírva leborulunk,
Légy anyja fiainknak!

Békességben, csendességben
Tartsd meg hű szolgádat,
Becsületben és bőségben
Örökös országodat.
Szánd meg, ó jó anya, Magyarok Asszonya
Hű magyar jobbágyodat!

Báró Amade László

kintés után, amelyben vázolta, milyen áldozatok árán védte meg népünk a történelem viharai közepette keresztény hitét és európaiságát, az előadó a kommunista diktatúra egyházüldöző intézkedéseiről számolt be a II. világháború végétől fogva és ecsetelte az Egyház teljes kiszolgáltatottságát az állam kénye-kedvének az 1956-ot követő időben is. Rátérve a mai helyzetre, ismertette a kormány megváltozott egyházpolitikáját, kezdve a tervbevetett egyházügyi törvénytől, a rosszlelkű Állami Egyházügyi Hivatal megszüntetéséig, a szerzetesrendek működésének újraengedélyezéséig, az iskolai hittanbeiratás megkönnyítéséig. Várszegi püspök azonban nem titkolta el a nehézségeket sem, amelyekkel a magyar Egyház az új körülmények között szembetalálja magát. Említette a papság kiöregedését, a szerzetesrendek nehézségeit az utánpótlás terén, nem is beszélve az épületek és az anyagi eszközök hiányáról. Rámutatott a lekipásztorkodásban felmerülő különleges problémákra két, vallás nélkül felnövekedett nemzedék után. Ami nem jelenti azt, hogy a magyar egyházak feladnák a küzdelmet, de hosszú újra-éledésre kell berendezkedniük.

Szó esett természetesen a romániai helyzetről is. Egy munkacsoport keretében a római katolikus, a betiltott görögkatolikus, s a protestáns egyházak helyzetéről volt szó, amelyek a kormány elnyomó politikáját érzik, míg az ortodox egyház teljes támogatását élvez, amit az megfelelő módon viszonz is. A kisebbségirtó intézkedések éppúgy szóba kerültek, mint a kritikusokkal szembeni kérlelhetetlen represszió.

A kongresszus záró nyilatkozatában örömmel veszi tudomásul a vallás helyzetében beállt pozitív változásokat, fájjalja, hogy ez még nem általános, és felszólítja Európa népeit, kövessenek el mindent, hogy Kelet-Európa népei újra elfoglalhassák helyüket az egyesült, demokratikus és szabad Európában.

— k — s

Brandenstein Béla emlékezete

1901 — 1989

Úgy halt meg, ahogy élt: csendesen, egyszerűen, egyetlen nagy sóhajtással. A szó szoros értelmében „visszaadta lelkét Teremtőjének”, ezt a nagy lelket, ezt a zseniális szellemet, amely belehatolt a lét mélységeibe és felemelkedett annak Ősforrásához, Istenhez.

Az augusztus 24-én Saarbrückenben elhunyt Brandenstein Béla, századunk talán legnagyobb magyar gondolkodója, a szó legteljesebb értelmében keresztény volt, életében és filozófiájában egyaránt. Kereszténysége, hite járta át mind a kettőt és fogta szerves egységbe. Nem kellett hosszú viaskodások, szellemi vargabetűk után rátalálnia: Istenhite volt a légkör, amelyben filozófiája született, fejlődött, megérett.

Előkelő családból született 1901-ben, de származásával sosem kérkedett; sosem hangsúlyozta, hogy neve elé oda-teheti a két betűt, a br.-et, a báróság jelét, de nem is igyekezett titkolni. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen tanult Pauler Ákosnál, majd Berlinben végzett két szemesztert. Első nagy műve, a „Bölcséleti alapvetés” 1927-ben, 26 éves korában jelent meg először németül egy nagy német kiadónál. Ugyanabban az évben már egyetemi magántanár Budapesten, hat évvel később, Pauler Ákos halála után, ő veszi át 32 évesen a bölcsészeti tanszéket. Pályája meredeken ível felfelé, tekintélye nemzetközi viszonylatban is elismert. Egymásután jelennek meg művei logikus sorrendben: „Az ember a mindenségben”, az „Etika”, „A Megismerés öskérdései”, „A Lét forrása”. Aztán a bölcsélettörténet egyes jelentős egyéniségeinek bemutatása: Platon, Kirkegaard, Nietzsche.

Fiatalos, magasra nyúlt, pirospozsgás mosolygós alakja tanár-kollégái és diákjai számára nehezen feloldható ellentétet képezett óriási tudásával, gondolatának mélységével, belső érettségével.

Életébe és családjába, beleszólt a történelem. 1945-ben Ausztriába költözött, de már 1949-ben átkerült Saarbrückenbe, az akkor létesült egyetem filozófiai tanszékére. 48 évesen újra kezd mindent. Könyveit lefordítja németre, és újakat publikál. 68 évesen vonul vissza a tanítástól, de még 80 évesen is tart előadásokat. Ebben az időben előszerezett foglalkozik az aktuális, gyakorlati egyházi problémákkal, keresi a kiutat a zsinat után jelentkező krízisből.

Filozófiáját „teocentrikus”-nak nevezik, mert abban minden Istenből, mint Ős-léteből indul ki és Belé torkollik. Soha nem látott ellentmondást a természettudományos világnézet és a hit világa között, ellenkezőleg, vas-logikával mutatott rá a csodálatos harmóniára, mely a lét minden síkján megnyilvánul.

Úgy halt meg, ahogy élt — mondtuk bevezetőben. Hozzátehetjük: úgy élt, ahogy gondolkodott. Életében éppúgy Isten volt a középpont, mint filozófiájában. Imádkozó ember volt. Életében a vasárnapi szentmise és szentáldozás létfontosságú szerepet játszott, sőt hétköznap is, amikor nem jutott el misére, elimádkozta a mise szövegét.

Ugyanakkor szerette az életet, a színeket, az ízeket. A Lugano-i tó partján épített kis házának kertjét valóságos rózsaligetté varázsolta. De szerette az embereket is, elsősorban családját. Csodálatosan harmonikus házasságából öt gyermek született, akiket megértő és gondoskodó apai szeretettel nevelt és gyűjtött maga köré akkor is, amikor azok már a maguk útját járták.

Brandenstein Béláról azt állítják, ő volt az utolsó nagy rendszert-alkotó filozófus. Lehetséges. Azt viszont mindenesetre mondhatjuk róla, hogy hosszú idő után ő volt az első filozófus, aki imádkozott. És ez sokkal, de sokkal több.

Frank Miklós

A IV. ifjúsági világtalálkozó

A híres spanyol zarándokhelyen, Santiago de Compostela-ban, 55 országból, mintegy félmillió fiatal gyűlt össze II. János Pál pápa hívására. Szombaton, augusztus 19-én, a pápát János Károly spanyol király és felesége fogadta a repülőtéren. A székesegyházban, amely Szent Jakab apostol sírját őrzi, a katolikus egyház feje Európa újraevangelizálására szólított fel. „A keresztény elhivatottságot a katolikusoknak ma fokozott elkötelezettséggel kell élni, és a béke, az igazságosság, valamint egy országhatárok nélküli világ építéséhez hozzájárulni... Az Egyház a harmadik évezred küszöbén, továbbra is útítarsa akar maradni az emberiségnek, földi zarándokútján” — mondotta a pápa, aki a zarándokút utolsó szakaszát gyalog tette meg.

Az esti órákban a város közelében fekvő 400 méter magas „Gozo”-hegyen a Szent-alya résztvevett azon az imavirrasztáson, amelyet a fiatalok szerveztek és amelynek keretében énekekkel, táncokkal, a világ és az ifjúság problémáit bemutató jelenetekkel érzékeltették a kereszténység feladatait „a szeretet civilizációjának” megvalósításában. A Szentalya, akit a fia-

talok kitérő lelkesedéssel köszöntöttek, beszédében a föld javaival való visszaélést ítélte el, amellyel kéz a kézben jár az eszmék és erkölcsök megmérgezése, ez pedig az ember lelki pusztulását vonja maga után. Külön kiemelte a kábítószerfogyasztást, amennyiben az menekülés az élet valóságából és nemcsak az egyént, hanem az egész társadalmat tönkreteszti. „Krisztust hűségesen követni — mondta a pápa — annyit tesz, mint az evangélium üzenetét a gyakorlatba átültetni.”

Augusztus 20-án, vasárnap II. János Pál pápa ismét a fiatalokkal találkozott a Gozo-hegyen, ahol több mint félmillióan várták. A szentmisén Szent Jakab apostorról elmélkedett, ezzel kapcsolatban a szolgálat szelleméről. Felhívta a fiatalokat, hogy ennek jegyében hordozzák megtévedt társaik keresztjét is, azokét, akik értelmetlenné látják életüket, akiket a hatalom manipulál, a munkanélküliekét, az éhezőkét, de a kábítószer és erőszak áldozatait is.

Délután a pápa a szomszédos Oviedo bányászvárosban százezer munkás előtt a munka értékéről beszélt. Elítélte a kollektív rendszerű marxista felfogást, amely szerinte kudarcot vallott, de bírálta a nyugati társadalmakat is, mert meleggáyai a materialista életfelfogásnak.

Augusztus 21-én, hétfőn este tért vissza a pápa Rómába, miután hosszabb beszélgetést folytatott Felipe Gonzales spanyol miniszterelnökkel. F. M.

OKTÓBER

A kertben tarkán égő színek,
Virágok, dúsan vérző szívek,
Rajtuk az est harmata ring,
De ez már őszi pompa mind.

Fényt, krizantémet, dalt, harmatot
Lelkemben vígan elringatok,
Még szépül lassan, ami rég volt,
De ez már októberi égbolt!

Juhász Gyula

Minden nép csak magában, ti. fiában,
hordozza az élet s dicsőség,
vagy a halál s szegény csiráját.
Széchenyi István

Kérdőjelek a magyarországi változások útján

Mint külföldön élő magyar, rendszeres olvasója vagyok az „Életünk”-nek. Mint keresztény, örömmel vettem a július-augusztusi számot, mely igen sokoldalúan foglalkozott az Egyház magyarországi helyzetével, szerepével és az utóbbi hónapokban hozott intézkedések jelentőségével, nem hagyva figyelmen kívül a gondokat, aggodalmakat és féltelmeket sem.

Közgazdászként és közgazdász-tanárként a változásokat értékelve mindig az alaphoz, a gazdasághoz nyúlok vissza. Az a súlyos gazdasági válság, melyből az ország csak a tőkés világgazdaság segítségével tud — esetleg és remélhetőleg — kilábalni, kényszerítette ki mindazokat a változásokat, melyeknek külső szemlélői vagyunk.

Ma „felvilágosult” kommunisták gyakorolják a kisajátított gazdasági — ha lehet egyáltalán magyar gazdaságról beszélni — és politikai hatalmat. Ennek a hatalomnak a megtartása érdekében hajlandók a legvégső határig, sőt még azon is túl elmenni, mert a meghozott intézkedések és törvények a megszüntetés törvényes lehetőségét is magukban hordozzák. A teljeskörű számbavételre e néhány sor nem ad lehetőséget, de talán elég utalnom arra, hogy a magyar gazdaságba befektetett tőke nem államosítható, de mégis ott a megjegyzés, ha erre sor kerül, ez teljes kártalanítással történik a korábbi elkobzás helyett. A készülő vallásügyi törvénytervezet kapcsán a legnagyobb mértékben osztozom Szennay András pannonhalmi főapát aggodalmában, melyben az ország tragikusan totális csőd felé rohanó helyzetének kérdését veti fel. A remény természetesen bennem is megvan, hogy talán mégis van korrektség az intézkedések mögött, de az a negyven év és az a millió hazugság, trükk, ámtás, csalás, hazudozás, meghurcolás, melyet saját bőrömmön is tapasztaltam, a józan ész és a szív harcát eredményezi. Számomra a józan ész azt sugallja, hogy azok, akik ezen intézkedések és törvények javaslattevői, megszövegezői, engedélyezői, abból a második sorból kerültek most az elsőbe, melybe az első sorban állók válogatták be őket, mint hozzájuk hasonlókat, saját képükre formáltak. A hatalom megtartása érdekében tanultak a történelemből, ha a nép fejeket követel, adnak; ha törvényeket követel, íratnak; de ők és csakis ők, és a hatalma: is megtartva.

A keresztény ember szíve mit mond, mit tud mondani? Reményt, hogy az erkölcsi válság és értékvesztés olyan mélypontra jutott, hogy Isten akaratával és segítségével, valamint az Egyház áldozatos munkájával haladni csak felfelé lehet és kell.

Végezetül szeretnék egy viszonylag friss és aktuális anyagot ismertetni. Jónévű és nagymúltú magyarországi pedagógusképző intézményben 1988. decemberében kérdőíves felmérést végeztem a hallgatók között. A kérdőíveket a szemináriumokon önkéntesen és anonim jelekkel a hallgatók 25%-a (500 fő) töltötte ki. Felméresem során tájékozódni szerettem volna arról is, hogy milyen a hallgatók valláshoz való viszonya?

A kérdőívet, a közvetlen főnökön kívül, jóvá kellett hagyatni a pártszervezettel, a KISZ-szel és az intézmény állami vezetésével is, akik természetesen a valláshoz való viszony kutatását rend-

kívüli módon kifogásolták és a témára vonatkozó kérdéseket bőségesen meghúzták. A megmaradt kérdésekre adott válaszok némi információt még így is adtak számomra.

Mielőtt a kapott adatok rövid ismertetésére és elemzésére rátérnék, szeretném a figyelmet felhívni arra a tényre, hogy Magyarországon soha be nem tartott alapvető emberi jog a pedagógusokra soha nem vonatkozott. Egy pedagógus nem lehet hívő, csak ateista. Ha vallásos, hívő, a pályára alkalmatlan. Ha általában valahogyan megmarad: állandó hátrányos megkülönböztetésnek, megaláztatásnak, meghurcoltatásnak van kitéve. Két évtizedes tanári működésem során mindebből bőségesen részesedtem. Nemcsak a pedagógus nem lehet hívő, hanem a tanárjelölt sem.

A tanárjelöltek válaszait az egymás iránti tisztelet, a kölcsönös megbecsülés és őszinteség miatt igaznak tételeztem fel. A kapott válaszok, adatok sokkal leslújtóbb képet mutatnak a fiatalok valláshoz való viszonyáról, mint a „Halottáról igazat vagy semmit” c. írás a május 20-i Magyar Nemzetben. Az általam végzett felmérés a 18—23 éves korosztályt érintette.

A hallgatók valláshoz való viszonya (%-ban) kérdésre a következő válaszokat kaptam:

	I. évf.	II. évf.	III. évf.	IV. évf.	össz.
Ateistának vallom magam	16.8	31.4	39.4	46.7	33.0
A vallás iránt közömbös vagyok	40.1	18.2	23.3	23.4	26.6
Vallásos vagyok	6.5	9.0	5.1	1.1	5.5
Világnézetem még nem kiforrott	26.1	27.3	16.1	13.3	21.0
Nem kívánok válaszolni	10.2	14.1	16.1	15.5	13.9

A számadatok aggasztóak. Arról a fiatal generációról szólnak, melynek a jövő nemzedékét kell felnevelnie, nemcsak a nagyobb szerepet kapó családban, hanem az iskolában, mint pedagógusnak.

Kitől kapott vallásos nevelést (a vallásos hallgatók %-ban)?

Egyháztól	18 %
Családtól	61 %
Kis közösségektől	12 %
Barátoktól	9 %

Amennyiben az adatokat tényként fogadjuk el, meg kell állapítani, hogy ez a generáció olyan mértékben kényszerült Istentől távolmaradni, hogy kérdésként merül fel, hogy az a kiábrándultság, elkeseredettség, szegénység, a szakadék képes-e ezeket a fiatalokat a vallás felé fordítani, vagy a közömbös és érdektelenség kerekedik felül?

Ha Isten felé akarnak fordulni, képes-e a magyar Egyház ilyen hatalmas kihívásnak megfelelni? A feladat nagyságával és nehézségeivel a hivatalos politikai vezetés is teljes mértékben tisztában van. Könnyen adják azokat a jogokat és lehetőségeket, melyek gyakorlásától hosszú évtizedeken keresztül megfosztották az Egyházat, s melynek mint egy gyermeknek, újra meg kell tanulni élni. Ez nem megy rövid idő alatt, tárgyi és személyi feltételek nélkül. Évtizedek telhetnek el, új generáció nőhet fel, mire a minden értéket leromboló mély erkölcsi válságból a felemelkedés megtörténhet, — ha a politikai vezetés elképzelései időközben nem változnak meg.

Kérdések sokasága merül fel bennem, ha tovább gondolkodom. Hogyan fog reagálni az iskolai hitoktatásra az eddig tűzzel-vassal ellene küzdő iskolaigazgató és a tanári kar? Vajon a szülők kenyérféltése nem kerül-e előtérbe

Hírek - események

Augusztus 31-én Budapesten, 75 éves korában, váratlanul elhunyt K a c z i b a J ó z s e f címzetes püspök, az Actio Catholica országos igazgatója, a magyar katolikus intézmények püspöki referense, a püspökkari konferencia titkárságának irodavezetője.

*

300 évvel ezelőtt, 1689. augusztus 12-én halt meg XI. Ince pápa. Az Odescalchi családból származó nemes ifjú már 31 éves korában lett bíboros és 1676-ban került Péter székébe. Élete főcéljának tekintette a török kiűzését, illetve Magyarország felszabadítását. Teinkéntyének, diplomáciai művészetének és anyagi erejének köszönhető, hogy 1686. szeptember 2-án a keresztény hadak visszafoglalták Buda várát s nem sokkal utóbb véget ért Magyarországon a 150 éves török megszállás. A keresztény seregek győzelmének napját, szeptember 12-ét a pápa halálából Máriának szentelte, s az Egyház ezen a napon tartja „Mária nevenapja” ünnepét.

Buda visszahódításának 250 éves évfordulóján, 1936-ban a budai Várban teret neveztek el róla és ott felállították a szobrát is. A teret 1954 óta Hess Andrástól nevezik.

*

Eredeti tulajdonosa, a katolikus egyház birtokába került vissza az egykori gelérthegy sziklakápolna. A kápolnát a magyar pálosrend kapja meg. A súlyo-

lenlegi válsága csak átmeneti jellegű s ez a válság egy új, világméretű vallási formához fog vezetni. Nyitott kérdés — Toynbee szerint —, hogy a kereszténység: „Krisztus, az Örök Logosz”, milyen szerepet fog játszani a világtörténelemben? (M. K.)

*

A „Kirche in Not” katolikus segélyszervezet (NSZK) az elmúlt évben 117 olyan országnak nyújtott támogatást, ahol a keresztények üldözést, vagy hátrányos megkülönböztetést kénytelenek elviselni. Költségvetésének nagy részét a harmadik világ megsegítésére fordítja, egyharmadát pedig Lengyelország, Magyarország, Jugoszlávia és a Szovjetunió segélyezésére. A Szovjetunióba a múlt évben 120 ezer bibliát küldött.

*

Évente 10—15 millió zarándok keresi fel Olaszország vallási szentélyeit és kegyhelyeit. Leglátogatottabb hagyományos Szt. Antal sírja Pádovában, ahol évente több mint négymillió zarándok fordul meg. Csak ezután következnek Róma.

*

A r a n y á g címmel k a t o l i k u s g y e r m e k ú j s á g jelent meg Budapesten. A havonta megjelenő lap a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége kezdeményezésére létesült és a „Primo Kiadó”-val közös vállalkozás. Főszerkesztője F a r k a s O l i v é r, felelős szerkesztője C s a n á d B é l a. (Cím: „Aranyág”, Előpatak u. 35, Budapest.)

*

A román hatóságok Nagyvárad újjárendezése során áthelyezik a város központjának egyik ékességét, a Szt. László templomot, miután lebontották az egész környéket. Ilyen irányú kísérlet már 1964-ben történt, de akkor a lakosság tiltakozása olyan méreteket öltött, hogy a hatóságok elálltak a tervtől. Ennek a mostani elképzelésnek is nyilván az a célja, hogy eltüntessék ott a magyar és keresztény múlt emlékeit.

*

Az NDK evangélikus egyháza levélben fordult Erich Honecker államfőhöz, amelyben a jelenlegi menekülési hullám magyarázatát a régóta esedékes reformok elmaradásában látja. A levél szövegét szeptember 10-én, vasárnap az NDK valamennyi evangélikus templomában felolvasták, kérve a híveket: ne hagyják el az országot.

*

Medjugorjét, a Mostar közelében fekvő kis falut 1988-ban több mint egy millió zarándok kereste fel. A zarándoklaktokból 100 millió dollár volt az állam bevétele, Jugoszlávia idegenforgalmi bevételeinek 5%-a, míg Bosznia-Hercegovina bevételeinek 45%-a. A medjugorjei Mária-jelenések kérdésében a katolikus egyház még nem nyilatkozott.

TERÉZ ANYA ALBÁNIÁBAN

A Nobel-békedíjas Kalkuttai Teréz anya augusztus közepén négynapos „privát-látogatásra” szülőhazájába, Albániába érkezett. Tiranában felkereste édesanyjának és testvérének sírját, a házat, ahol családja alberletben lakott, továbbá (kötelezően!) a szocialista albán állam megalapítója, Enver Hodzsa síremlékét. A tiranai rádió több ízben is, három perces adásban, kiemelte Teréz anya albán származását és méltatta „emberszerető” munkásságát, anélkül azonban, hogy az általa megalapított női szerzetesrendről, a „Szeretet Misszionáriusai”-ról említést tettek volna. Hasonlóképpen, amikor Teréz anyát 1979-ben a Békedíjjal kitüntették, a hivatalosan is „ateista állammá” proklamált Albánia ezt nem vette tudomásul. (IOC)

és tartják távol gyermekeiket a hitoktatástól? Hogyan fognak felnézni a hívő tanítványok ateista tanáraikra?

A kérdések sokaságát lehetne és kellene még felvetni. E rövid dolgozatnak nem feladata a kérdés sokoldalú vizsgálata, ehhez elmélyültebb munkára lenne szükség.

A felvetett kérdéseket maga az élet fogja megválaszolni. Hittel és reménnyel a szívünkben kívánjuk, hogy ezek a válaszok minden keresztény embert megnyugvással és meglepéssel töltsenek majd el.

Nótáriné dr. Czabay Ilona
(Düsseldorf)

SZAMOSI JÓZSEF:

Virágok a történelemben

ŐSMAGYAR TULIPÁN

Magyar virágnak tartjuk a tulipánt, népünk is annak tekinti. A magyar parasztkertek szinte elamardhatatlan dísz. Kézimunkákon, népművészeti-, és iparművészeti tárgyakon a „magyaros motívum” elsősorban a tulipán, főleg mióta a magyar romantizmus lelkesen hirdette, hogy a tulipán is annak az ősi keleti kincsnek része — amelyhez a pentaton is tartozik — s amelyet honfoglaló eleink hoztak magukkal ázsiai hazájukból, amikor Európában még híre-hamva sem volt a tulipánnak.

Am a „magyar tulipán” köré szőtt romantikus elmélet, bármennyire tetszetős számunkra, tudományos hitellel egyértelműen nem igazolható. Szülőatyja ennek a nézetnek a néprajzos Huszka József volt, aki „A debreceni cifra-szűr” című, 1885-ben közzétett cikkével indította el az „ősmagyar tulipánról” a szenvedélyes vitalavinát. Számtalan írás, elmélet látott napvilágot e tárgyról, egyesek már a koronázási paláston, azután Árpádházi királyaink pénzein, meg Mátyás király reneszánsz trónkárpitján is tulipán-motívumot fedeztek föl.

Mi hát az igazság?

Nem kétséges, a tulipán a török kerteszet „remeklése”. Egykor a szultánok mesebeli kertjeiben pompázott, Európába csak a 16. század közepe táján kerülhetett. Itteni diadalútja Hollandiából indult el. Hamarosan a tulipánhagymát súlyra adták-vették, mint a nemesfémeket. Árfolyamát, ahogy ma a részvényekét, tőzsdén jegyezték. Valóságos tulipánőrület, „tulipománia” támadt, sokan egész vagyonukat tulipánhagymába fektették. Érthető ha a tulipán meghódította Európát s a barokk kornak már legdivatosabb virága. Hozzájárult ehhez a 17. században teljében lévő németalföldi piktúra, amelynek egyik újdonsága s legkedveltebb műfaja a tulipános virágcsendélet lett.

A legrégebb magyar fűvészkönyvekben a tulipán neve nem fordul elő. Először írásos emléke a 17. század negyvenes éveiből való. Csak ekkor, éspedig Nyugat felől jutott el hozzánk a tulipán. Igaz, a hódoltsági területeken a törökök nagy virágkultuszt űztek. Evlia Cselebi, a hazánkban sokfelé járt és élményeit lejegyző utazó elragadtatással ír a török kertekről, amelyekben a rózsák mellett és nárcisz mellett soha nem hiányzott a tulipán. Óbuda közelében egész „tulipán-kertet” látott. Pécsnek — írja — „hetven sétálóhelye van, tulipánnal és madárdallal teli”.

Magyar nevezete mind a „tulipán”, mind a népiesebben hangzó „tulipánt” alakban meghonosodott. Zrínyinél „tulipánt” van, Csokonainál mindkét alak előfordul. De az a bizonyos láda mindig „tulipántos”, jóllehet ezeken sokszor nincs is tulipán s ahol van, általában ott sem dominál okvetlenül. Bi-

CSALIT VAGY CSALÉT?

Megróttak, hogy a múlt számunkban közölt „virágos” írásomban az ibolyával kapcsolatban Berzsenyi Dániel verséből rosszul idéztem: „s tükrét derua csalét fedí” — „csalit” helyett! Igaz, iskolai könyvekben, a könnyebb érthetőség kedvéért, többnyire „csalit” olvasható. Helytelenül. Mert az idézett idiomatikus verssor egy ún. „glykoni sor”, amely megköveteli, hogy a 3. ütem első tagja nyomatékos hosszú szótag legyen. Csalit helyett ezért áll a szokatlan csalét. Ez tehát nem tévedés, nem is sajtóhiba, Berzsenyi írta így.

Sz. J.

zonyságul: a régi magyar szűcsrajz-könyveknek nem a tulipán, hanem a rózsza a fő-, mondhatni egyetlen eleme.

Mindez nem változtat ama tényen, hogy a tulipán — ha nem is ősi ázsiai örökség, ahogy sokan szeretnék látni — a magyar népnek egyik legkedvesebb virága volt és marad is.

ŐSZIRÓZSA

A székelyek nyelvén „őszi”. A magyar falusi kertek és temetők elmaradhatatlan, kedves virága. Emlékezetes szerepet játszott történelmünkben is. 1918. október 31-én forradalom tört ki Budapesten, miután a sebtiben megalakult „Nemzeti Tanács” az olasz frontról hazatérő katonákhoz proklamációt intézett, amelyben az engedelmesség megtagadására szólította fel őket. A katonák erre sapkájukhoz és puskájuk csövébe őszirózsát tűztek. Ezért és így került a magyar történelemben a nem éppen dicsőséges „őszirózsás forradalom”.

Többször találkozunk őszirózsával az érzelmes magyar nótákban is. Juhász Gyula ifjú költőként írta:

Hűen, némán borulsz majd síromra,
Őszi rózsza, fehér őszi rózsza.

PÜNKÖSDI RÓZSA

„Nincsen rózsza tövis nélkül” — tartja a népi szólás-mondás. De persze hogy van! Mindnyájan ismerjük a pompás, leggyakrabban pirosban lángoló pünkösdi rózsát. Azon pedig csakugyan nincsen tövis. Virágunkat — tudományos névén *Paeonia* — a régi magyar fűvészkönyvek csak „baszarózsza”-ként, illetve ennek változataiként, mint *basi rózsza*, *basa rózsza* ismerték és kezdetben

GYÜMÖLCSŐS ŐSZ...

Gyümölcsös ősz, te vérző, koszorús,
én hódolója vagyok a gyümölcsnek.
Szeretem a virágok táncait,
de az érett gyümölcs mély szava bőlebb.
Ő már a cél, a szín, a hervadás,
nyarak alusznak benne, cukrok íze,
remény, öröm, valová semmítve,
ő már a végy, az állomás, a nász.

Kosztolányi Dezső

csak mint gyógynövényt becsülték. Veszelszky Antal 1798-ban kiadott könyvében nem minden ironia nélkül ítéli el a basarózsza babonás alkalmazását. „Sokan hiszik — olvashatjuk nála — hogy ha magvaiból 15-öt mézes vízben megisznak, használ az éjjeli nehézségek, vagy amint mondják tudatlanul és esztelenül, a boszorkány-nyomások ellen; — kő legyen a fülökben. Jaj, rossz világ: setétség, nem világ!” — Nem éppen hízelgő szavak!

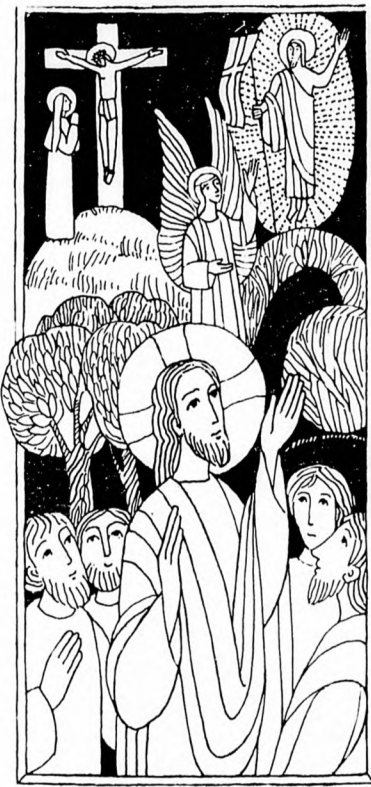
Maga a pünkösdi rózsza elnevezés német hatásra született. Német fűvészkönyvek ugyanis a paeoniát már a 16. században *Pfingstrose* néven jegyzik, ennek a hű fordítása a „pünkösdrózsza”. Így lopta be magát a köznyelvbe. De azért a magyar fülnek oly kedves „baszarózsza” sem tűnt el egészen, bár egyre ritkábban hallat magáról. Népda-lainkból is a régi baszarózsát, sajnos, szinte teljesen kiszorította a pünkösdi rózsza.

AMIKOR HARCI JELVÉNY VOLT A TULIPÁN

A tulipánhoz félmúlt történelmünknek egy jellemző politikai „kalandja” fűződik. Századunk első évtizedében, egész pontosan 1906 elején, a rosszemlékű „darabont-kormány” idején, az akkori áldatlan és meddő belpolitikai cse-

GYERMEKEKNEK

Kedves Testvérekém,
borzasztó dologra jöttem rá! Képzé-
jétek, becsaptalak benneteket! Július-
augusztusban, no meg szeptemberben is,
hiába lestétek az atyát a szószeiken,
nem azt az evangéliumot olvasta fel,
amiről én írtam nektek. Kérlek, ne ha-
ragudjatok érte! Nagyon siettem és va-
lahogy összekevertem a B meg a C év
szövegeit. Mert tudjátok, a liturgikusok,
akik megszabják azt, hogy milyen le-
gyen a szentmise meg a többi egyházi
szertartás, milyen ima meg szentírási

szöveg legyen benne, stb., a négy evan-
géliumot 3 évre osztották fel. Így a va-
sárnapi szentmisében — nagy vonalak-
ban — 3 évenként mind a négy evan-
géliumot hallhatjuk. Az A évben Máté,
a B évben Márk meg János, a C évben
Lukács evangéliuma van soron. Most a
C évben vagyunk, tehát Lukács evangé-
lista a soros. De én nektek július-
augusztus hónapra Márk és János evangéliu-
mát vettem, szeptemberben pedig Már-
két, mindkettőt a B évből. De nem baj,
ugye? Hiszen nagyon fontos dolgot
beszéltünk meg, igaz? Ráadásul kima-
radt a szöveg elején egy sor, így aztán
teljes lett a kavarr!

No, de térjünk vissza az evangéli-

tepaték kísérvőjeként indult el az ún.
„tulipán-mozgalom”, célja szerint az
osztrák kereskedelem és ipari cikkek ki-
szorítására. Hasonló volt ez Kossuth
„védegyleti” harcához. Mindkettő:
„Csak honi cikket vásárolj!” jelszóval
indult rohamra. „Halálfiat” című, árul-
kodóan önéletrajzi jellegű regényében
Babits Mihály írja erről: „... épp eb-
ben az esztendőben (1906) hősi lángok
ellenállás hevítette a kuruc kedélyeket,
apró tulipánok nyíltak a gomblyukak-
ban, mint harci jelvények”. — Nekem
még anyám mesélt arról, hogy Kecse-
métet, „a legmagyarabb várost” való-
ságos tulipán-láz kerítette hatalmába,
kicsiket, nagyokat egyaránt. De — a-
hogy ez lenni szokott Hunniában, —
amilyen gyorsan jött, olyan gyorsan
tűnt el. Hamarosan kiderült, hogy a tu-
lipán-dömping is csak Bécs malmára
hajtotta a vizet. Állítólag a nemzeti el-
lenállás szimbólumát, a tulipán-jelvé-
nyeket is Bécsben gyártották! Akárhogy
is: hamvába holt mozgalom volt — mint
annyi sok hazafiúi fölbuzdulás — ku-
rucos lángolás. Elszállt, mint a füst.
Pernyéje se maradt.

umokra! Október 15-én, a C évben —
vagyis az idén — az evangélium tíz lep-
rásról szól. Tudjátok, ez egy nagyon
csúnya betegség. Európában már nem
fordul elő: kigyógyították, de elmara-
dottabb részekben még nagyon sok lep-
rás beteg van. Sok-sok misszionárius
meg apáca külön telepeken ápolták ő-
ket, mert a betegség ragályos. Sokan az
ápolók közül meg is fertőződtek. P. Da-
mian Deveuster 1889-ben halt meg lep-
rásban, Hawaii szigetén, ápoltjai között.
Az egyház szentté avatta. De ma már
gyógyítani tudják a leprát is. Okos
emberek kiszámították, hogy minden
leprás meggyógyításához elég lenne egy
harcis repülőgép ára — de hol van az
az állam, amely lemond egy harci re-
pülőgépről, néhány nyomorult beteg
ember javára?

Ez a betegség régen, Krisztus Urunk
idejében veszedelmes betegség volt. A
megbetegedetteknek el kellett hagynia
családját, lakását és a pusztában kellett
laknia, a többi leprással. Koldulni jöt-
tek csak az emberek közé, de mindig
csengőt kellett magukkal hordaniuk,
hogy az embereket figyelmeztessék: ne
közeledjétek!

Jézus egyik vándorútja során tíz
ilyen leprás férfival találkozott. A
Szentírás azt is megmondja, hol: Gali-
lea és Szamaria határán. Szamaria tar-
tománynak lakóit a zsidók nagyon meg-
vetették, mert a samariaiak nem jártak
a jeruzsálemi templomba, hanem egy
hegyen építettek maguknak egy temp-
lomot és ott imádkoztak. Vagyis elsza-
kadtak az „igaz hit”-től. Ma úgy mon-
danánk: „szektások” lettek.

Nos, ez a tíz leprás férfi találkozott
Jézussal. Ahogy elő van írva számunkra,
már messze megálltak és hangosan kiált-
va könyörögtek: „Jézus, Mester, könyör-
ülj rajtunk!” Jézus meghallgatta kéré-
süket. Elküldte őket a papokhoz (csak
a papok állapíthatták meg a gyógyulást
és vehették vissza a volt leprást az em-
berek közösségébe) — és képzéjétek,
útközben odamenet megtisztultak, eltűn-
tek róluk a lepra jelei, a rettenetes csú-
nya sebek! Kilenc leprás ujjongva szét-
szaladt, haza az övéikhez — de egy,
egy samaritánus, visszatért Jézushoz és
leborulva köszönetet mondott neki a
gyógyulásért. Jézus örült is, meg szo-
morú volt. Örült, mert legalább egynek
eszébe jutott köszönetet mondani. És
szomorú volt, mert a kilenc másik, akik-
nek nem jutott eszébe hálálkodni, igaz-
hitű zsidó volt, az igaz Isten fia, a visz-
szajött pedig „leszakadt”.

Azt tudjátok, hogy a Szentírás nem
csak történet, hanem a célja a tanítás
is. Jézus azon keresztül akarja nekünk
megmutatni, milyen az Isten elképze-
lése az igaz keresztényről. Mit gondol-
tok, mit akart nekünk Jézus ezzel a tör-
ténettel mondani? Szerintem kettőt.

Az egyik az, hogy ha bajban vagyunk,
nagyon könnyen fordulunk Istenhez,
segítséget kérve. De vajon hány ember-
nek jut eszébe köszönetet mondani a ka-
pott jókért? A kérdésünk meghallgatásá-
ért, de az egészségért is, azért, hogy
eszünk van és tudunk tanulni, hogy
meg tudjuk különböztetni a rosszat a
jótól, hogy Isten gyermekei lehetünk,
hogy... , hogy...! Még azért is hálát
kell adnunk, amikor valami nem sike-
rül, vagy másként sikerül, mint ahogy
mi kértük, mert Istennek azzal is ter-
ve van és azt is a javunkra tudja és
akarja fordítani...

Legyetek hálás szívűek, Testvérekém!

A másik, amit szerintem a mi Urunk
(Folytatás a 6. oldalon)

Cserkészélet

PAX TING TÁBOR

Idén ünnepelte a külföldi és hazai magyar cserkészlet annak az egyedülálló eseménynek ötvenedik évfordulóját, amely 1939-ben, tíz nappal a II. világháború kitörése előtt zajlott le Gödöllőn. A PAX TING táborról van szó, az első és egyetlen leánycserkész világtalálkozóról, amelyet a cserkészmozgalom megalapítója, Baden Powell nyitott meg. Azért esett a választás Magyarországra e jamboree színhelyül, mert egyrészt 1933-ban a magyar cserkészek kitűnőre vizsgáztak vendéglátás, szervezés dolgában. Ezenkívül a Magyar Cserkészleány Szövetség szinte páratlan életéről tanúskodott. Az első leánycserkész csapatok 1919-ben alakultak Magyarországon, de nyolc év múlva, 1927-ben már több mint ötezer tagja volt a szövetségnek. A világháború kitörésekor pedig 12 700 magyar cserkészleányt számlált tagjai sorában a Szövetség, 285 csapatban.

A Gödöllőn megrendezett PAX TING nevű leányjamboree emlékére mind Amerikában (*Fillmore, Sík Sándor Cserkészpark*, 1989. július 2—9.), mind Európában (*Kastl-Mennersberg*, július 26—augusztus 6.) jubileumi tábort rendeztek. Az európai táborozáson igen nagy számban (65-en) vettek részt a magyarországi, újjáéledő cserkészlet képviselői, akik nemcsak emlékezni jöttek, hanem módszereket, anyagot tanulni és gyűjteni, hogy a régi alapokon tudják újra kezdeni a cserkész munkát. Az egyes altáborokat a magyar leánycserkészlet történetében szerepet játszó személyekről, vagy helyekről (Tahi, Parád, Gödöllő, Alesüt stb.) nevezték el. A tábor általános tapasztalata így foglalható össze: a hazai és külföldi magyar cserkészek kölcsönösen megajándékozták egymást. A külföldiek hosszabb cserkész múltja, nagyobb tapasztalata, kialakult, korszerűbb módszereit sok segítséget nyújtottak a hazaiaknak, akik viszont lelkesedésükkel, hibátlan magyar beszédükkel, az egyszerű megoldásokra hajló igényeikkel adtak jöpdédát a külföldi magyar cserkészeknek.

VK - TÁBOR GRÁC MELLETT

Ugyancsak e nyáron rendezett a külföldi magyar cserkészlet vezetőképző tábort Ausztriában, a Grác melletti Eibisbergen (július 26—augusztus 5.) Nyugat-Európában még ilyen nagyletszámú VK tábor nem volt. A résztvevő 196 oktató és jelölt között 61 magyarországi fiatal vezetőt képeztek ki. Mind 30 éven aluliak voltak, vagyis a jövő nemzedékének vezetői. Nem akárki vehetett részt ezen a táboron. Többszörös próbákat kellett kiállniuk a jelentkezőknek mind cserkészismeretek, mind a magyar irodalom, történelem és földrajz területén. Többszöri írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsgán választották ki azokat, akikre a jövő nemzedék (a jövő év-

(Folytatás az 5. oldalról)

üzen nekünk, az, hogy senkit ne ítéljünk el, senkit ne tartunk rossznak addig, míg a rosszasága be nem bizonyosodik. Szeptember 30-án is ilyesmi van az evangéliumban; nem a tisztelt, istenesnek látszó gőgös, farizeus, hanem a mindenki által megvetett, „bűnös”, de alázatos vámos az, akit mi Urunk magának vall. És ebben az előbbi történetben is a zsidóktól megvetett samaritánus az, akinek a szívében él a hála. . .

Ki tudja, mi él az emberek szívében, ki tudja, ki igazán milyen Isten előtt? Van egy indián ima: „Nagy Szellem, segíts, hogy senkiről ne mondjak ítéletet, amíg egy fél hold idejéig nem jártam a mokassinjában!” Vagy egy másik, azt hiszem arab közmondás lehet: . . . amíg egy véka sót együtt meg nem ettetek! Vagyis: ne mondjatok senkiről ítéletet, Testvérkéim, míg igazán meg nem ismeritek! És ki tudja a másikat igazán megismerni, ki tudja igazán, mi lakik a másik szívében? Egyedül a szíveket, veséket vizsgáló Isten!

Összefoglalva: Legyetek hálásak a mi Urunknak, Atyánknak, Testvérkéim — s ne mondjatok senkiről — ha lehet, soha — rosszat! **Julika néni** (Bécsből)

ezred!) fiataljait bízzák. Így a tábor színvonalára kielégítően magas volt, a lelkesedést és vidám hangulatot még a meglehetősen zord idő sem tudta lelohasztani. A vezetőképzésre olyan nagy az igény, különösen az újjáalakuló hazai csapatoknál, hogy felmerült a gondolat: a szokástól eltérően nemcsak két év múlva rendezik meg a vezetőképzőt, hanem talán már jövőre is. Ugyancsak kitudódott az a tény is, hogy egy esetleges európai tisztképző táborra sokkal többen eljárnának, mint Amerikába. Idén ugyanis a külföldi magyar cserkészlet igen komoly áldozatok árán 22 hazai cserkész tisztséget képzett ki Amerikában.

ISTEN ÉLTESSEN GYURKABÁ!

Végül, de nem utolsó sorban szeretettel köszöntjük az Európai Cserkészkerület volt parancsnokát, *Kölley Györgyöt*, közismert nevén *Gyurkabát*, aki szeptember 29-én töltötte be 70. életévét. Isten adjon neki vidám lelkiéletet, egészséget, hogy írásai, jöpdédájával továbbra is javára lehessen a magyar fiataloknak, akik szolgálataira szentelte egész életét.

Szurke Medve

Hírek - események

A tekintélyes Gallup Intézet reprezentatív felmérést végzett 13 nyugat-európai országban a lakosság vallási meggyőződését és a keresztény erkölcsi értékek szerepét vizsgálva. Felmérésük szerint a nyugat-európaiak 73 százaléka hisz Istenben. A személyes Istenben a Szentírás értelmében azonban csupán 32 százalék hisz. Vallásosnak mondta magát 62 százalék és 5 százalék vallotta magát meggyőződéses ateistának. Nyugat-Európa népességének 54 százaléka katolikus, 31 százaléka valamelyik protestáns egyház tagja és 12 százaléka felekezeten kívüli.

*

A Jugoszláv állam 1988-ban 100 millió dollár bevételhez jutott *Medjugorjében*. Ez 45 %-a a Bosznia-Hercegovina tagköztársaság turizmusból származó jövedelmének. Idén előzetes számítások szerint eléri a 150 millió dollárt. Főleg az Amerikai Egyesült Államokból és Nyugat-Európából keresik fel a híressé vált kegyhelyet. Mint ismeretes, az egyház még nem foglalt állást a *medjugorjei Mária* jelenségekkel kapcsolatban.

*

A nyugatnémet egyházi sajtó sűrűn foglalkozik a vallás szovjetunióbeli helyzetével. Arra a kérdésre, vajon a tervezett új vallásügyi törvény véget vet-e a szovjet vallásüldözésnek, a hildesheimi egyházmegyei újság legutóbbi számának cikke így válaszol: „Már Sztálin is lélegzetvételhez juttatta az egyházakat, amikor a 2. világháború idején szüksége volt a keresztények támogatására. Lehet, hogy Gorbacsov reformkísérleteit is hasonló szándék vezeti. Egyelőre tisztázatlan, munkatársai megértették-e, hogy a peresztrojka nem sikerülhet az egyházak igazi szabad működésének biztosítása nélkül. Belátásukat azon lehet majd lemérni, milyen mértékben érvényesül a vallásszabadság a legalsó szinten. Célszerű arra figyelni, vajon az ukrán görögkatolikus egyház kiszabadul-e végre az illegalitásból. A szovjetunióbeli egyházak szabadságának fejlődése nem utolsó sorban a nyugati közvélemény kritikus figyelmétől is függ.”

*

Lapzártakor érkezett hozzánk a hír, hogy **Kalkuttai Teréz anyát szívelégtelenség miatt kórházba kellett szállítani. Az orvosok szívritmus-szabályozóval látták el a most 79 éves Teréz anyát, akinek a Szentatya kívül, többek között Bush az Egyesült Államok elnöke és Riszkov szovjet miniszterelnök is táviratilag kívánt jobbulást.**

GOSZTONYI PÉTER: „FÖLTÁMADOTT A TENGER .. 1965”. Herp-kiadás, München 1989. 248 szövegoldal és 14 oldal képmelléklet.

Az ismert berni hadtörténész, *Gosztonyi Péter* most megjelent munkája „*A Magyar Forradalom Története — 1956*” című, az *Újváry-Griff* kiadó gondozásában 1981-ben napvilágot látott könyvének „második átdolgozott és bővített kiadása”. Magától értetődően a bővítés az utóbbi években föllelt és fölkutált adatokra vonatkozik, másrészt a forradalom egy-egy epizódjának szélesebb elmondására. Legtöbb újdonságot az utolsó fejezet: az „Ötvenhat mérlege” —, illetve a Függelékben közzétett adatok és a forradalmat követő megtorlás áldozatainak névsora nyújt. Ezek csakugyan értékes kiegészítések. *Gosztonyi átfogalmazott néhol (Nem mindig szerencsésen!) és rövidített is olyan helyeken, ahol nem kellett volna. Mert mire véljem, hogy pl. a Mindszenty prí-*

mást rehabilitáló és „Nagy Imre miniszterelnök” aláírású nyilatkozat, amely az alapkiadás 112. oldalán, Mindszenty bíboros képe alatt olvasható, a mostani „javított és bővített” kiadásból kimaradt! Mi oka lehetett a szerzőnek, hogy ezt a fontos dokumentumot elhagyja? Talán a rehabilitáló szöveg jóindulatú vagy otromba hamisítás lenne, azaz „miniszterelnöki minőségében” Nagy Imre sohasem rehabilitálta a primást? Akárhogy is, Gosztonyinak tisztázni kellett volna, amennyiben magát nem felületes zszurnalisztának, hanem történésznek tartja.

Mint hogy értékes, fontos kiadványról van szó, nem hallgathatók el néhány észrevételt, amely az igényesebb olvasót bosszantja. Tehát: az átdolgozásnál egy irodalmi lektor közreműködése sokat használt volna a könyvnek, nyelvhelyességi szempontból bizonyosan. A mintegy száz sajtóhiba (köztük személynevek és idegen szavak helytelen írása) a korrektor lelkén szárad. Egyébként szép a nyomdai kivitelezés, a borító különösen. A lelkes és szívből jövő bevezetést Buzády Tibor írta.

Szamosi József

A könyv ára 38.— DM. Előre fizetve megrendelhető: Druck Herp, Tengstr. 35, D-8000 München 40.

A NEKCEI - BIBLIA. Helikon Kiadó, Budapest, 236 + 40 oldal.

A washingtoni Kongresszusi Könyvtár ékessége, büszkesége - Nekcei Demeter, Károly Róbert király tárnokmesterének Bibliája. A tárnokmester közel negyedévszázadon át intézte, vezette az ország gazdaságpolitikáját; elsősorban neki köszönhető a sikeres pénzügyi reform megtervezése és kivitelezése. Az egyidejű adatok szerint kiváló ember lehetett: városalapító, a pápai udvarban is jól ismert befolyásos politikus, aki nem az anyagi javak megszerzésében látta élete célját. Miután egy súlyos betegségéből felgyógyult, hálából, valószínűleg a XIV. században rendkívüli módon kedvelt pálosok csatári kolostorának temploma számára készíttette — talán Bolognában — ezt a kódexet. A kétkötetes Biblia 1492 oldalából a Helikon kiválasztotta a 108 legszebbet és legdíszesebbet. És most előttünk fekszik „a magyar lovagkor e leggazdagabb díszített kódexe”. Mint annyi sok más nemzeti kincsünk, ennek sorsa is ma már szinte kifürkészhetetlen. Annyi bizonyosnak látszik, hogy a XVI. században Ferdinánd király egyik konstantinápolyi diplomatájának, Zulammak birtokában volt. 1873-ban pedig a Kongresszusi Könyvtár vette meg 200 fontért Henry Parkins angol könyvgyűjtő könyvtárának elárverezésén.

Miként Dara J. Pratt, a Kongresszusi Könyvtár igazgatója írja, „... a Nekcei-Biblia eredeti szépségében tündöklök, mindössze az első kötet két-három lapját viselte meg az elmúlt hat és fél évszázad”. A színek pazar pompája gyönyörködteti szemünket: aranyfüsttel, mennyei kézzel és fénylő vörössel festett miniatúrák az Ó- és Újszövetség szövegét, valamint egynéhány szentnek életét illusztrálják. A díszítések és a képek szépségét szavakkal visszaadni szinte lehetetlen. Szépségük imára indít és művészi élvezetet nyújt.

A kísérő tanulmányok és képmagyarázatok Dercsényi Dezső, Wehli Tünde és Levárdy Ferenc tollából valók. A Nekcei-Biblia hasonmás kiadása minden szépet kedvelő magyar ember könyvtárának díszére válik.

Jákli István

AZ AUSCHWITZI APÁCA-KOLOSTOR ÜGYE

Az Auschwitz-i koncentrációs tábor közvetlen közelébe telepített kármelita apáca-kolostor körül kirobbant ellentét kapcsán, most *Macharski bíboros, krakkói érsek*, akinek egyházmegyéje területén Auschwitz fekszik, nyilatkozatot tett közzé. Ebben válaszol azokra a vádakra, amelyek szószegéssel vádolják, mert nem tartotta be a két évvel ezelőtt Genfben a zsidó szervezetekkel kötött megállapodást a kármelita apácák áttelepítésére egy távolabb építendő központba.

„Reméltem — hangzik a krakkói érsek nyilatkozata — hogy ezt a nehéz problémát, amelyet nyugati zsidó körök vetettek fel, megoldhatjuk azzal, hogy Auschwitzban megépítünk egy információs, nevelési, találkozási és imaközpontot (...) A központ megvalósítása kétségtelenül a rövid határidő betartása lehetetlennek bizonyult. Ez a tény bizonyos nyugati zsidó körökben erőszakos kampányt váltott ki. Vádak és befejeztetések követték egymást és Auschwitzban nemcsak szóbeli, hanem tényleges támadásra is sor került. Megsértve a nővéreknek kijáró tiszteletet, emberi és keresztény méltóságukat, megzavarták azt a békét, amelyhez joguk van, nem tartották tiszteletben a keresztény meggyőződést, a hit és kegyelet jelképeit, a mi kívánságainkat és terveinket egyoldalúan mutatták be és értelmezték, rosszhiszeműnek ítélve minket. Ami a kolostorba való betörést és birtokba vételének szándékát illeti, csak egyetlen hangot hallottam, amely mérsékletre intett, és ez a lengyel zsidó szervezet volt (...) Az agresszívítás és nyugtalanság légkörében nem lehet létrehozni olyan helyet, amelyet a kölcsönös tiszteletnek szentelünk (...) Az Egyház, az evangélium szellemétől vezetve fájjalja az antiszemitizmus minden megnyilvánulását. Most, hogy közeledik a 2. világháború kitörésének 50. évfordulója, fokozottabb buzgósággal kérjük a békét Istentől, mert azt egyedül Ő adhatja meg.” (VR., KNA)

Budapest-Párizs — gyalog

EGY KÜLÖNÖS ZARÁNDOKLAT TÖRTÉNETE

Augusztus 20-án egy ökuménikus istentiszteleten két erdélyi zárandokot fogadott Párizs magyarsága: *Juhos Gábor* és *Okos Márton*. Az 1680 km-es utat gyalog tették meg. Céljuk az volt, hogy a közvélemény figyelmét felkeltsék a Romániában uralkodó állapotokra, különösen az erdélyi magyarság tragikus helyzetére.

A két erdélyi vándor Párizsban

Okos Márton Kalotaszentkirályon született, református vallású, 23 éves technikus. Kolozsváron a románnyelvű szakközépiskolában saját bőrén tapasztalhatta a magyarokkal való bánásmódot.

Juhos Gábor Székelyhidán született, gyakorló katolikus, 24 éves, ő is technikus, élsportoló. Felesége félágról román, ennek ellenére állandóan zaklatták, házkutatást is tartottak nála. Feleségével, kisgyermekével február óta Magyarországon.

Márton és Gábor, mint a Kálvin-téri református vendégszoba lakói ismerték meg egymást. Itt olvastak a Francia Forradalom 200 éves évfordulójával kapcsolatos ünneppsorozatáról, amelyre az elnyomott népek képviselőit is várták. Mindketten találva és meghívottnak érezték magukat. Nagynehezen sikerült vízumot kapniok és ahogy annakidején II. Rákóczi Ferenc Kárpátalján kibontotta a kuruc zászlókat, úgy

ők, június 4-én, a budapesti Rákóczi szobornál kitűzték hátizsájjukra a magyar zászlót és „Cum Deo pro patria et libertate” jelszóval indultak missziós útjukra. Naponta 40–45 km-t gyalogoltak, küszködve az időjárás szélsőségeivel. Útszélén sátorban, pajtákbán, plébániákon és vendégszerető magyaroknál aludtak.

Útjuk München, Heidenheim és Stuttgarton át vezetett Strasbourgba. Itt kész program várt rájuk: fogadta őket az érsek, a polgármester, a protestáns egyház vezetője, sőt az Európa Parlament politikai bizottságának elnöke. Az Európa Parlamentben épp akkor tanácskozott 70 ország 270 képviselője az emberi jogokról. A plénum egyperces tapsal köszönte meg a két magyar felszólalását. Erre már a francia sajtó és rádió is felfigyelt. Strasbourgban (amely Kolozsvárt választotta partnervárosnak) a hátralévő 500 km-es utat már nem ismeretlenül tették meg. Útközben leszólították, megkínálták, a városokban egyházi és világi előljárók fogadták őket.

Augusztus 13-án érkeztek meg a Notre Dame katedrális bejáratához. Párizsban egymást követték a sajtó, rádió és társadalmi fogadások.

Szeptember elsején hagyták el Párizst. Ezúttal már vonaton, hogy sikeres missziójukat betegezzve, Svájcban át térjenek vissza mindnyájunk közös hazájába, Magyarországra.

Molnár Ottó káplán (Párizs)

MEGHÍVÓ

Az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékünnepe

október 22-én, vasárnap, 17 órakor lesz az **Anton Fingerle Bildungszentrum** (Schliersee-str. 47, 8000 München 90) előadóteremben.

Közreműködnek: Basilidesz Barna színművész, a Burg Kastl-i gimnázium énekkara. Az ünnepi beszédet Detre György mondja.

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Linz: Bad Kreuzenben június 16-án megkeresztelték **Horváth Sylviát**, H. János és Sebők Judit leányát. — Ugyanott június 23-án **Jurkovic Zsuzsannát**, J. Sándor és Soós Judit leányát. — Július 8-án Bécsben, a XIV. kerületi Szent Anna plébániatemplomban megkeresztelték **Suchy Sebestyént**, S. Ágoston és Kotezki Erika fiát. A Bad Kreuzen-i kápolnában kötött esküvőjük felejthetetlen nyomot hagyott a szülők lelkében. Ott ígérték meg, hogy elfogadják a gyermekeket és azokat Krisztusnak és az Egyháznak törvényei szerint nevelik. Igéretüket megújították a kereszteleés alkalmával. A szülők vallásos lelkülete valamint a nagyszülők ragaszkodása szent hitükhöz, biztató jelek arra nézve, hogy a megkeresztelt Krisztus Urunk útján indul majd az életbe. — A Magyar Otthon kápolnájában július 19-én megkeresztelték **Varga Alexandra Edit Almat**, V. Ferenc és Németh Edit leányát. — Ugyanott keresztelték augusztus 13-án **Lázár Izabella Máriát**, L. Mihály és Kristály Gizella leányát. Szentségeikhez járulással is megerősítették a székelgyföldről származó szülők, hogy szülőföldjüktől távol is szent hitükhöz hűségben nevelik majd a gyermeküket.

Halálozók: Berezvai István honfitársunk (Wimmerstr. 56) elhunyt. — Ugyancsak elhalálozott **Ormai Veronika** nyugdíjas honfitársnőnk (Sonnenpromenade 50). Mindig készséggel állt becsületes munkájával az Egyház szolgálatára. Nyolcvan évet élt. Mgr. Balogh Vince plébános temette július 27-én a St. Martin-i temetőben. — Megemlékezzünk még **Blazsekovic Julian** honfitársnőnk haláláról (Wels, Ungarn-gasse 21). — Nyugodjanak békében!

NÉMETORSZÁG

Hildesheimi egyházmegye: Halottaink: **Sztehló Erzsébet**, augusztus 16-án, Hannoverben, 80 éves korában elhunyt. Urnáját Kalocsán helyezik örök nyugalomra. **Sztehlóné, P. Mócsy Imre SJ** nővére volt. Sokat segített Magyarországon neki és rendtársainak az 1956 előtti nehéz időkben. Utána meg itt lett a német és a magyar társadalomban a kedvelt központ, sokak „Mamsikája”. Nyugodjék békében!

Breznicky István, 60 éves korában, szeptember 2-án, Wolfsburg/Wahrstedten-ben elhunyt. Ugyanott temették el megbecsült részvétellel. Emlékét kegyelettel őrizzük.

München: a keresztség szentségében részesültek: 1989. június 18-án, **Horváth Alex Ádám Almos**, H. Iván Gyula és H. Mária fia. — Június 25-én, **Erci Jessica Anna**, E. Zoltán József és E. Anna leánya. — Július 17-én, **Jenei Gábor**, J. Gyula kislefia. **Újvári Norman**, Ú. Ferenc és Ú. Klára fia. **Varsa Thomas Stefan**, V. Csaba János és Mendly Veronika Ilona fia. — **Vincze Florian Robin**, V. Sándor Zoltán és V. Emese fia. — Augusztus 27-én: **Hemper Bettina Veronika**, H. Roland és H. Éva leánya. — **Huszka Viktória**, H. Gyula és H. Györgyi leánya.

Házasságot kötöttek: 1989. július 8-án: **Schneider Hans-Rudolf** és **Földes Beatrix Mária**. — Augusztus 18-án: **Bertusch Stefan** és **Bornyász Gabriella**. — Augusztus 27-én: **Huszka Gyula** és **Szaszkó Györgyi**.

Halottunk: Csonth András, június 9-én, egyhónapos korában elhunyt. Temették június 12-én Unterhachingban. Kívánjuk a szülőknek nagy fájdalomukban Isten vigasztalását.

IN MEMORIAM

Az olaszországi Garda-tó melletti Piave di Tremosine-ben, augusztus 4-én, 70 éves korában elhunyt **Illy és Elemér, esszé- és tanulmányíró**. Erdélyben, a Háromszéki Torján született, a kolozsvári egyetem jogi karán doktorált. 1945-ben Brazíliába vándorolt ki, ahol fizikai munkásként kereste kenyerét. Európába visszatérve előbb Portugáliában, majd Nyugat-Németországban, végül Olaszországban telepedett le. Legfontosabb műve a romániai magyarság történetével, társadalmi és művelődési viszonyaival foglalkozó „Erdélyi változások” (1975). Az erdélyi magyar kisebbség mai helyzetét feltáró munkái német és angol nyelven is napvilágot láttak. Hasonmás kiadásban adta közre Orbán Balázs „A Székelyföld leírása” c. hatkötetes munkáját és kéziratos jegyzeteit. *Illy és Elemér elvesztésével nemesak az emigráció, hanem az egész magyarság egy szerény, a világ felé „jöhírünket öregbitő” jeles tudósát gyászolja.*

Olvasói levél

„NAGYOBB PÉLDÁNYSZÁMBAN MAGYARORSZÁGON”

Az „Eletünk”-nek immár egy éve vagyok rendszeres olvasója. A lap témaválasztásaiban, tartalmában — úgy vélem — valóban a nyugat-európai magyar katolicizmus életéről hiteles tájékoztatást ad. E meghatározáson azt is értem, hogy az óhazán kívüli magyarság részben tájékoztatást kap a magyarországi eseményekről, de méginkább azt, hogy a magyarországi olvasó szerez kiterjedt ismereteket a külföldön, elsősorban Nyugat-Európában élő katolikus magyarságról, hitéletéről, szelleméről, problémáiról. Ismeretes az az egyre erősödő felismerés és óhaj, hogy az ország újra a civilizált Európa része legyen. A megvalósításban — megítélesem szerint — az „Eletünk” jelentős szerepet játszhat, mégpedig pusztán azzal, ha a jelenleginél jóval nagyobb számban lenne jelen Magyarországon...

Nagy Ferenc, Budapest.

EGY MONDATBAN

● *Új Misszió* címmel szép kiállítású katolikus folyóirat látott napvilágot Miskolcon: minden hónap első szombatján jelenik meg. Főszerkesztője *Czoborczy Bence*.

● Latin-Amerikában és a Karibi-térségben 264 katolikus és 46 protestáns, Ázsiában 34 katolikus és 9 protestáns, Afrikában pedig 5 katolikus és 3 protestáns rádióállomás működik.

● A keresztény cigányok világtalálkozója, amelyet augusztus elején tartottak a hollandiai Haarlem-ben, 38 országból mintegy 25 ezren jöttek össze sátor táborba.

● Peking egyetlen, 1986-ban létesült női szerzetesházában, a Szent Józsefről elnevezett kolostorban hét új novíciát vettek fel.

● Németh Miklós miniszterelnök Casaroli bíboros, vatikáni államtitkárhoz írt levelében közölte, hogy a magyar kormány kész hivatalos tárgyalásokat kezdeni a Vatikánnal való diplomáciai kapcsolatok rendezésére.

● 150 magyar orvos és egészségügyi dolgozó zárandokolt el a burgenlandi Németújvárra, hogy tisztelettel adózzon a szentéletű magyar orvos, *Batthyányi-Strattmann László* emlékének, akinek az ottani ferences templomban van a sírja.

● A lengyel katolikus egyház és egyes zsidó szervezetek közt az Auschwitzi kármelita kolostor miatt kitört vitával kapcsolatos a hír, hogy *Glemp bíboros, lengyel prímás, lemondta tervezett Egyesült Államokbeli látogatását* bizonyos ottani szervezetek fenyegetései miatt.

● A római Germanicum et Hungaricum (német-magyar kollégium) új rektorává *P. Götz Werner* hannoveri jezsuita házfőnököt nevezték ki.

● Meisner bíboros utóda *Georg Sterzinszky* lett a berlini egyházmegye főpásztori székében, tehát a kettészakított Berlin mindkét részének püspöke.

● *Magyarország és Izrael* felvette a diplomáciai kapcsolatot, amely a „hatnapos” arab-izraeli háborúval szűnt meg.

● Dr. Gyürki László tartalmas füzetet adott ki Körmenden „*Dr. Batthyány-Strattmann László, a hit nagy tanúja*” címmel a boldogáavatás előtt álló „szegények orvosáról”.

Ami nem fejezhető ki világosan, az nem is érdemli meg, hogy kifejezzék.

Francia közmondás

IGAZGATÓI TITKÁRNŐT KERESÜNK.

Német magyar nyelvtudás, valamint gyors- és gépírás feltétlen szükséges!
Csúcsfizetés! Azonnali kezdés lehetséges!

Jelentkezés: DR. MELEGHY KG. Telefon: (02 202) 1 00 00

MEGHÍVÓ

A müncheni Német-Magyar Társaság (DUG) 60 éves fennállása alkalmából szombaton, 1989. október 28-án, 19.30 órakor a „Hochschule für Musik” nagytermében, (Arcisstr. 12. München 2) alatt K O N C E R T R E hívja meg az érdeklődőket. A rendezvény Dr. h. c. Alfons Goppel, ny. miniszterelnök és herceg Ludwig v. Bayern védnöksége alatt áll.

PROGRAM:

Münchener Kammerorchester Prof. Hans Stadlmaier vezetésével W. A. Mozart Divertimento D-Dur KV 136 és Carl Stamitz koncert furulóira és vonószekciónak G-Dur op. 29. Szólista Adorján András.

A Budapesti Opera szólistái: Ötvös Csilla (szoprán), Rozsos István (tenor), Prof. Váradi Katalin zongorakíséretében operáriákat és operett-dalokat énekelnek. (Bánk bán, Píllangó kisasszony, Bajazzók, Don Pasquale, Traviata, Csárdáskirálynő, Cigánybáró, Marica grófnő...) Moderátor: Peter Machac szerkesztő. Jegyek: Költségmentésként 15.— DM, az Amtliches Bayerisches Reisebüro (abr), Neuhauserstr. 9 alatt és iskolásoknak, diákoknak 10.— DM az esti pénztárnál.

Deutsche-Ungarische Gesellschaft, Oberföhringer Str. 40, München 81. Telefon: (0 89) 98 37 33.

MEGJELENT!

MEGJELENT!

Erba Odescalchi Sándor:

XI. INCE. Egy nagy pápa életregénye. (Második kiadás.)

Megrendelhető: Dunai Ákos, 7461 Salinas Train Boardman, Ohio 44512, USA.

Ára: 12.— US \$, inkl. postaköltség. Svédországban: Szöllösi Antal, Box 4062, S-127 04 Skärholmen. 80.— SKR.+portó.

SZAKÁCSOK! PINCÉREK!

A Keleti tenger partjától 5 km-re fekvő kis magyar csárdánkba keresünk tanult, gyakorlott lelkiismeretes szakácsot és pincért. Jelenkezhet szakmán kívüli is, amennyiben úgy érzi, hogy szorgalmával és lelkiismeretességével helyt tudna állni. Munkaengedély probléma esetleg megoldható. PAPIRIKA CSÁRDA, Telefon: (045 24) 13 90.

APRÓHIRDETÉSEK

A Humboldt Taschenbuchverlag érdekes könyveit ajánljuk: Dr. Wilfried von Selzsam: „Das korrekte Testament” (1180 sz. zsebkönyv). Gerhard Leibold: „Aktiv gegen Krebs” (598. sz. zsk.). Brigitte Karch: Mikrowelle-Tips und Rezepte (599 sz. zsk.). Helmut Dietrich: „Arbeitslos, was nun?” című tanácsadóját. A legnagyobb érdeklődésre a 352 oldalas „Große Vornamen- und Geburtstagsbuch” tartható szímet, szerzői a Duden-szerkesztőség és Elke Gerr, a tanácsadó sorozat 924. sz. kötetének.

Magyar-német nyelvű fordítások/ Fordítószolgálat. Okiratok, jogosítványok, bizonyítványok, valamint jogügyletek gyors és megbízható, hiteles fordítását vállalja: Übersetzungsbüro B L U M M E R Bahnhofstr. 23, 6973 Boxberg-Schweigern. Telefon: (079 30) 25 50.

Herendi porcelánt vennék. Ajánlatokat „Privát” jellegre a kiadóba kérek.

Magyarországon élő, 34 éves kertész-mérnök szeretne egy-két évig külföldön munkát vállalni, mint nevelőnő, házvezetőnő, kertész, gépíró, vagy gondozó beteg mellett. Érték a lovakhoz is. Minden lehetőség érdekel. Angol nyelvtudásom alap szintű. Szutor Ágnes, H-1023 Budapest, Meeset u. 17. ☎ 1363-111.

26 éves, diplomás férfi házastársat keres Nyugaton. „Szentégi házasság, keresztény család” jellegre a kiadóba.

Vidám természetű, 170/22, 20 éves művelt lány keres házasság céljából magyar származású férfit 40 éves korig. Fényképes levelekre válaszolok. Jellege: „München”.

180/90, 52 éves, erősen öszülő, de testben és lélekben nagyon fiatalos, budapesti, doktorált mérnök, tanár keresi annak a kultúrát, 40–47 éves, középmagas hölgynek az ismeretségét, aki tartós afrikai kiküldetése idején mindenben társa tudna lenni, később pedig szívesen élne időszakként felváltva Magyarországon és „külföldön” egyaránt. Válaszokat „Vigkedélyű” jellegre a kiadóba kérek.

AJÁNDÉKAUTÓ SZOLGÁLAT!

Ajándékozta meg magyarországi rokonait, ismerőseit, az AMT Exp.-Imp. győri telephelyén átvehető LADA- és SAMARA típusú személygépkocsikkal. Színválasztás — azonnali átvétel.

☎ 0049 (0)6227 5 91 50

☎ Győr: 0036 96 11 533 - 79 mellék.

Mielőtt valahol pénzt befektetne,

- investáljon először egy objektív, szakzerű és diszkrét tanácsadásba!!!
- * Hogyan tudnám céltudatosan a vagyonomat felépíteni?
 - * Nehezen megdolgozott pénzéért 15%-os évi kamat (10.000 DM-tól Quellensteuerfrei!)
 - * Szeretne aranyat legalisan 30%-kal olcsóbban vásárolni?
 - * Házépítés? De hogyan? Irodánk segít problémáinak megoldásában! Hívjon fel bennünket!

KONRAD, ☎ (052 41) 5 90 31
10.00—12.00 és 14.00—16.00 óra között.

„T E T E N Y” Ungarische Spezialitäten

Inh.: O. Bayer —
Kreitmayrstr. 26 - 8000 München 2
Telefon: (0 89) 1 29 63 93 és 1 30 44 98
NYITVATARTÁSI IDŐ:
csütörtökön és pénteken 8.30—18.00 óráig,
szombaton 9.00—13.00 óráig.

Somló juhfarok	8.90
Balaton olaszrizling	1 liter 5.70
Balaton kéfrankos	1 liter 5.70
Debrői hárslevelű	6.80
Badacsonyi kéknylelű	7.20
Badacsonyi szürkebarát	7.30
Soproni kéfrankos	6.80
Villányi burgundi	7.30
Csopaki rizling	6.80
Zöldecsillváni	7.30
Tokaji aszú 4 puttonos	14.50
Tokaji aszú 3 puttonos	12.50
Tokaji szamorodni	10.50
Vilmos körtepálinka	24.50
Kecskeméti barackpálinka	27.—
Cseresznyepálinka	24.50
Kosher szilvápálinka	32.—
Beverage Bitters (Unicum)	0.5 liter 16.—
Pick szalámi	1 kg 27.—
Csabai	1 kg 25.—
Gyulai	1 kg 23.—
Házi kolbász	1 kg 19.—
Disznósajt	1 kg 12.50
Véres májas hurka	1 kg 12.50
Tarhonya, kockatészta	1/2 kg 3.80
Paprika káposztával	0.7 liter 4.90
Paprika káposztával	2 liter 10.50

MAGYAR BOROК, PÁLINKÁK NAGY VÁLASZTÉKBAN.

olcsó áron raktárról. Kérje árlistánkat.
JOSEF UDVARHELYI ☎ (0 911) 35 79 21
Virchowstr. 45. D-8500 Nürnberg 10

„INSTITUT MADELEINE”

Ön talán nem magányos, de ismerősei között bizonyára akad, aki az. Kérjük, adja át címünket bizalommal! Társkeresés, házasság — teljes diszkrécióval! — Kérje díjtalan tájékoztatónkat! Grünwalder Str. 22, D-8000 München 90. ☎ (0 89) 69 58 88.

RUPP LÁSZLÓ hites törvényszéki fordító, vállal fordításokat magyarról németre és németről magyarra. Goethestr. 32, 8000 München 2.

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉERT, STILUSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL.

Fényképes magyar levelezési társaság keres korhatár nélküli tagokat házasság, társasutazás céljából. Kérem írjon az alábbi címre és kérjen részletes felvilágosítást. Dobor Etelka, Freijs väg 10, S-145 71 Norsborg.

HARGITA PANZIÓ

BÉCSBEN a Mariahilferstr.-Andreasgasse sarkán. Székely faragott bútor berendezéssel várja Önt egy családi hangulat. Szobafoglalás telefonon: 0043/222/96 19 28 és 932 85 64. **A-1070 Wien Andreasgasse 1/8.**

ÉRTEKES AJÁNDÉK!

Padányi Viktor: Történelmi tanulmányok	12.— \$
Májusi fagy	10.— \$
A nagy tragédia I-II. színtézis	22.— \$
dr. Szilvay Gyula: A magyar és testvéreink östörténete	12.50 \$
Ferdinandy Mihály: Ellenszegülők (Apám és 3 nemzedéke)	14.— \$
Pábián József: Budapest a Duna gyöngye	9.— \$
Baráthosy-Balogh Benedek: Sumérok-Szittyák-Ósturánok	8.— \$
Fűry Lajos: A bécsi színjáték történelmi regény trilogia	22.— \$
Szittnyai Zoltán: Még ég a láng — korrajz	12.— \$
Nyirő József: Néma küzdelem	16.— \$

Megrendelhetők: **DR. FABÓ LÁSZLÓ**
22 Hancock Str., San Francisco, CA 94114, USA.

Dr. Gosztonyi Péter**FÖLTÁMADOTT A TENGER... 1956**

A Magyar Október részletes története előre fizetve: 38.— DM, illetve 20 dollár
A könyv megrendelhető: Druck Herp: D-8000 München 40, Tengstrasse 35

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar-német és német-magyar, Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249, D-4040 Neuss. Telefon: (021 01) 54 13 17.

Több mint

100 MAGYAR FILM-VIDEOBÓL
válogathat!

ADAMFI-VIDEO pl. 29-51 AACHEN 0241173355

LAKÁS MAGYARORSZÁGON!

Hazatelepülőknek, nyugdíjasoknak, üzletembereknek.
Vezérképviselő Európára és Afrikára (kivéve NSZK):
INTERCOMP, Postfach 430, CH-1211 Genève 1, ☎ (22) 32 39 37

Fejős Ottó: MEGKÖVESEDEK (1984) és ÁTTETSZŐ FÉNY (1986) című verses kötetei kaphatók az Életünk kiadóhivatalában, kötetenként 21.— DM árbán.

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét (1944—1975). — 300 oldal, vászonkötésben	\$ 10.— DM 20.—
Mindszenty Okmánytár: Mindszenty harca. 320 old.	\$ 8.— DM 15.—
Mindszenty József: Esztergom a Primások városa. 135 oldal.	\$ 8.— DM 15.—
Vecsey József: Emlékezés Mindszenty bíboros édesanyjára. 255 oldal.	\$ 8.— DM 15.—
Mindszenty Dokumentation: Ungarns Kirche im Kampf (II). 335 oldal.	\$ 8.— DM 15.—
Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkiadás. \$ 4.— DM 6.—	
Az irodalom világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 oldal, vászonkötésben	\$ 10.— DM 20.—

Szállításnál + portóköltség.

Megrendelhető:
az **ÉLETÜNK** kiadóhivatalánál
Oberföhringer Str. 40
D-8000 München 81 W. Germany

H A Z A I H E N T E S Á R U

1 kg Kolbász, füstölt, száraz	18.—
1 kg Kolbász, frissen füstölt	16.—
1 kg Véreshurka rizsával	12.—
1 kg Májasurka rizsával	12.—
1 kg Disznósajt	14.80
1 kg Tokaszalonna	10.80
1 kg Húsos vastagszalonna	14.—
1 kg Tepertő	16.—
1 kg Füstölt borda	12.—
1 kg Füstölt sonka	24.—

A szállítás utánvételes.

5 kilón felüli rendelésnél portómentes.
Külföldre nem szállítunk!
MICHAEL TAUBEL, Metzgermeister
Peter Rosegger Str. 3 6710 Frankenthal/Pf.
Telefon: (062 33) 6 26 93

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung

KÖNYV ÉS HANGLEMEZ	Sfr.
Harsányi: Magyar Rapszódia	69.—
Géraldi Paul: Te meg én	29.—
Tolkien: A gyűrűk ura, 1—3. köt.	48.—
Móricz: Schatten der Sonne, Der große Fürst, Zaubergarten, 1—3. köt.	54.—
Proust: Az eltűnt idő nyomában 1—3. k.	
Svann, Bimbózó lányok árnyékában, Quermantesék	85.—
Remarque: Éjszaka Lizsabanban	22.—
Tardi L.: Régi feljegyzések Magyarországról	12.—
Paszternák: Zsivágó Doktor	42.—
Magyar elbeszélők a 19. sz.-ban 1., 2.	38.—
" " a 20. sz.-ban, 1., 2., 3. k.	48.—
M. Mitchell: Elfújta a szél, 1., 2. köt.	80.—
Németh László válogatott művei, 1-3.	73.—
Sienkiewicz: Quo vadis	34.—

és még sok ezer könyv és hanglemez kapható! * Kérje katalógusunkat!

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung
Teichweg 16, CH-4142 Münchenstein-Schw.
☎ 061/46 59 02. Külföldről: 0041/61 46 59 02

Szeretetre, megértésre vágyó férfi, 155 cm magas, 41 éves, Svájcban élő, leszázalékolt, keresi párját 30—40 éves korig, kis hibával nem akadály. „Hűség” jellegre a kiadóba.

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az **ÉLETÜNK** előfizethető terjesztőnkél:
Joseph DANİ, Hunterview Dr., NW., Calgary, Alta. T 2 K 5 E 4, Canada.
A címére küldött csekken feltüntetendő: „Életünk”. Kérjük szíveskedjenek a fenti címre, ne Münchenbe, küldeni a csekket. Itt egyenkénti beváltásnál a 30 DM-ből 8.— DM-et levonnak a bankban. Előfizetési díj egy évre 13.— US \$ + 10.— US \$ portó. A lapot továbbra is Münchenből küldjük.

ŐSZI ÚJDONSÁGOK!

BOFF OFM: Miatyánk	DM 14.40
FARKASFALVY O CIST: Ev. Szent János szerint, III. k.	17.40
FÖLDINDULÁS MAGYARORSZÁGON, 31. Pax Romana kongresszus	13.20
GORICSEVA: Istenről beszélni veszélyes	10.80
GOSZTONYI: Föltámadott a tenger — 1956	38.—
HIGGINS: Ima a terroristáért	10.80
II. JÁNOS PÁL, színes képregény	10.80
MINDSZENTY: Emlékirataim	24.—
PÉCSI: Kulcs a muzsikához, 6. lemez: Egyházzene	12.—
SPINK: Roger testvér, Taizé alapítója	12.—
TELEKI SJ: Lúktető élet. Családi alapközösségek kézikönyve	9.40
ÚJ KATEKIZMUS. (A híres „holland katekizmus” magyarul)	24.—

A hazai és külföldi katolikus kiadványokat a leggyorsabban szállítja számlával a **Katolikus Magyar Sajtó Munkaközösség**, német rövidítéssel **KUPA**, Distelfinkweg 21, D-8000 München 60, ☎ (0 89) 8 11 14 24. Tisztelettel várjuk megrendelését.

— Örömmel küldünk részletes árjegyzéket! —

É L E T Ü N K

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
Oberföhringer Str. 40.
D-8000 München 81
Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38
Felelős Kiadó:
a Magyar Katolikus Főlelkésziség
Főszerkesztő: P. Szőke János.
Felelős szerkesztő:
Fejős Ottó.

Redaktion und Herausgeber:
die Ungarische Oberseelsorge.
Oberföhringer Str. 40
8000 München 81
Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38

Chefredakteur: P. János Szőke.
Verantw. Redakteur:
Ottó Fejős.

Abonnement: DM 20.— pro Jahr und nach Übersee mit Luftpost DM 30.—

ELŐFIZETÉS:
Az Életünköt a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és náluk is kell előfizetni!
Tengerentúlra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

Előfizetési ár egy évre DM 20.— vagy ennek megfelelő valuta.
Tengerentúlra légipostával DM 30.—
Lapzárta minden hónap 15-én
Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postgiroamt München:
Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80
Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto
Bankkonto: Bayer. Vereinsbank,
Konto-Nr. 145 857 - BLZ 700 202 70
Kath. Ung. Seelsorge „Életünk”.
Erseheint 11mal im Jahr.
Druck: Danubia Druckerei GmbH,
Ferchenbachstr. 88 - 8000 München 50

Beilagenhinweis: zu dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei. — A kiadványhoz körlevelet mellékelünk.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkontonkra, hanem postacsekkekönkre kérünk: Kath. Ungarn-Seelsorge München, — Sonderkonto, Postgiroamt München, Konto-Nr. 606 50 - 803.

HIRDESSZEN AZ ÉLETÜNKBEN!

Hirdetési díjak 1986. november 1-től:
Apró-, házassági-, általános hirdetés ára soronként (kb. 40 betű) DM 5.—
Jelige portóval DM 5.—
Külön kívánságokat esetenként árazunk.
Üzleti hirdetések soronként DM 8.—
Nagybetűs (kétsoros) sor DM 16.—
Keretben megkezdett 5 cm-enként DM 10.—
Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese.
Egymásután háromszori hirdetés esetén 10% kedvezmény.
Egymásután hatszori hirdetés esetén 20% kedvezmény.
Egy évi hirdetés esetén 25% kedvezmény.

A névvel megjelölt cikkek nem minden esetben felelnek meg a szerkesztőség véleményének. — Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.
Hivatalos órák a hirdetésekkel kapcsolatban: hétfőtől — péntekig, 10.00—15.00 óra között. Kérjük kedves olvasóinkat, hogy csak ezidőben érdeklődjenek telefonon.

● NEMZETŐR KÖNYVEK ●

Gloria victis 1956—86,	DM 20.—
3. kiadás, 156 oldal	
Független Fórum — Szamizdat antológia, 336 oldal	35.—
Szolzenyicin: Gulag szigetsoport II 580 oldal	25.—
Makra Zoltán: Honvédelmi miniszterek szolgálatában	24.—
Teilhard de Chardin: Tudomány és Krisztus, 294 o., fele áron, portóval	12.—
— Az emberi energia, 250 oldal fele áron, portóval	12.—

Megrendelhető a könyv árának egyidejű be-
küldésével: Nemzetör, Ferchenbachstr. 88,
D-8000 München 50, BRD címen.

Frankfurt - Budapest - Frankfurt! Hét-
végeken kiscsoportok szállítását vállalom.
4-től 7 személyig. Bausch, ☎ (0 69) 34 38 27
— 18.00 órától.

IKKA AJÁNDÉKSZOLGÁLAT MAGYARORSZÁGRA!**A VÁMMENTES AJÁNDÉKAUTÓK LEGÚJABB ÁRAI:**

Lada 1300 S	6.195.— DM	Lada 1500 L (2107)	7.475.— DM
Lada 1300 Combi	6.725.— DM	Skoda 120 L	5.485.— DM
Lada Samara (2105)	6.885.— DM	Polski Fiat 126 E	3.745.— DM

Öröklakások Pesten: Központi fekvésű új lakások, beköltözhetőek még ez év végén!
Irányárak: 1. emelet 1 + 1/2 szoba 47 m² 62.700.— DM
3. emelet garzónlakás 33 m² 44.000.— DM
6. emelet 3 szoba 55 m² 72.000.— DM

Kérje részletes tájékoztatónkat! Postafordultával megküldjük!

Befizetések: **MAGNUS GmbH „IKKA - Sonderkonto”**

Bad Vilbeler Volksbank, Konto - Nr. 10 4419 324, BLZ 518 613 25

GENERAL
AGENTUR

MAGNUS
G.M.B.H.

MAGNUS GmbH
6000 FRANKFURT / M. 56
Im Feldchen 35
Telefon (061 01) 4 77 12
TELEFAX (06101) 44680